

Co-funded by
the European Union

CARE: ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΘΑΝΑΤΟ

Βασική Έκθεση Χαρτογράφησης της Ευαισθητοποίησης για τον Κοινωνικό Θάνατο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΧΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ
ΟΚΤΩΒΡΗΣ 2024

D!SORA

Association for Education and Social Development

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή του παρόντος έργου δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό. Αριθμός έργου: 2023-2-LV01-KA210-ADU-000176412.

Περιεχόμενα

1. Περίληψη	4
2. Εισαγωγή.....	6
2.1. Ιστορικό.....	6
2.2. Σκοπός και στόχοι	8
3. Μεθοδολογία.....	10
3.1. Μέθοδος	10
3.2. Δείγμα συμμετεχόντων.....	11
3.3. Συλλογή και ανάλυση δεδομένων.....	11
4. Αποτελέσματα	13
4.1. Ερωτήσεις που βασίζονται στην ευαισθητοποίηση.....	14
4.2. Συμπτώματα, επιπτώσεις και αιτίες.....	18
4.3. Πολιτική υπευθυνότητα	22
4.4. Εξωτερική υποστήριξη/διαθέσιμες πληροφορίες	26
5. Συμπεράσματα.....	33
6. Αναφορές.....	35
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	37

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Ως ιδιοκτήτης μικρής επιχείρησης, υποστηρίζω πλήρως αυτήν την έκθεση για την επισήμανση κρίσιμων κενών στην ευαισθητοποίηση του κοινωνικού θανάτου που μπορεί να επηρεάσει την ευημερία των εργαζομένων και των κοινοτήτων. Οι γνώσεις που παρέχει θα βοηθήσουν επιχειρήσεις σαν τη δική μου να κατανοήσουν τη σημασία της προώθησης ενός περιβάλλοντος εργασίας που να περιλαμβάνει περισσότερο και να υποστηρίζει. Αυτή η έκθεση είναι μια πολύτιμη πηγή για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και τη μείωση των κινδύνων κοινωνικής απομόνωσης στο χώρο εργασίας, συμβάλλοντας τόσο στην ικανοποίηση των εργαζομένων όσο και στη μακροπρόθεσμη επιχειρηματική επιτυχία. Το συνιστώ ανεπιφύλακτα σε κάθε οργανισμό που θέλει να ενισχύσει τις προσπάθειές του για κοινωνική ευθύνη.

- *Ιάκωβος Λοΐζου, μη κερδοσκοπική εταιρεία Sensible Works.*

Η έκθεση χαρτογράφησης του κοινωνικού θανάτου διερευνά τον κοινωνικό θάνατο χρησιμοποιώντας ποσοτική έρευνα για την αξιολόγηση της ευαισθητοποίησης του κοινού, των συμπτωμάτων, της διάγνωσης και των δυνατοτήτων παρέμβασης. Τα σχόλια των εμπειρογνομόνων υποδεικνύουν έλλειψη συναίνεσης σχετικά με τον ορισμό και ανεπαρκή κοινωνική κατανόηση του κοινωνικού θανάτου, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα, ιδίως στη Λετονία. Η έκθεση συνιστά την αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού, αλλά σημειώνει ότι η ευρεία εστίαση σε κοινωνικο-ψυχολογικά ζητήματα είναι απαραίτητη λόγω της πολυπλοκότητάς τους. Προτείνει την ενσωμάτωση της εκπαίδευσης σχετικά με αυτά τα θέματα στα σχολικά προγράμματα, όχι για να εκπαιδεύσει στη διάγνωση, αλλά για να αναπτύξει την ενσυναίσθηση και την ικανότητα αναγνώρισης και υποστήριξης όσων αντιμετωπίζουν ψυχολογικές δυσκολίες. Η ενθάρρυνση των μαθητών να κατανοούν τις συναισθηματικές καταστάσεις και να αναζητούν επαγγελματική βοήθεια όταν χρειάζεται είναι ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση της ψυχολογικής ευημερίας της κοινωνίας.

- *K. Zakis, Μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών στη Μηχανολογική Τεχνολογία με εξειδίκευση στη Διασφάλιση και Διαχείριση Ποιότητας, Επαγγελματικό μεταπτυχιακό δίπλωμα στην επαγγελματική υγεία και ασφάλεια, Επαγγελματικό μεταπτυχιακό δίπλωμα στην ψυχολογία.*

Η έρευνα, σε αυτό το στάδιο του έργου, επικεντρώνεται σωστά στους κοινωνικούς φορείς που μπορούν να αναγνωρίσουν το φαινόμενο του κοινωνικού θανάτου και να αντιδράσουν σε αυτό. Τα αποτελέσματα δείχνουν με σαφήνεια το επίπεδο ευαισθητοποίησης των ομάδων-στόχων όσον αφορά την κοινωνική απομόνωση και τον κοινωνικό θάνατο. Ο υψηλός βαθμός πεποίθησης ότι ο κοινωνικός θάνατος μπορεί να προληφθεί είναι δικαιολογημένος και αποτελεί θετικό σημάδι που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μετατραπεί αυτή η αισιοδοξία σε δράση με βάση και τα αποτελέσματα του έργου. Η έρευνα αποτελεί μια καλή βάση για έρευνα σχετικά με κρίσιμα ερωτήματα που αφορούν τον κοινωνικό θάνατο, δηλαδή ποιοι παράγοντες συμβάλλουν στον κοινωνικό θάνατο. Μπορεί να υπάρχουν στο περιβάλλον αλλά και στο άτομο που μπορεί να συμβάλει ο αυτοαπομόνωση. Και τα δύο σύνολα αιτιών απαιτούν ειδική προσέγγιση και ειδικούς

εμπειρογνώμονες για να αντιμετωπιστούν. Είναι σημαντικό να είμαστε σε θέση να αναγνωρίζουμε τα σημεία και τα συμπτώματα του κοινωνικού θανάτου σε όλα τα στάδια της ζωής. Θα ήταν επίσης χρήσιμο να έχουμε κάποια στοιχεία σχετικά με το ποιες κοινωνικές ομάδες πλήττονται περισσότερο και συχνότερα από τον κοινωνικό θάνατο. Αυτό θα επέτρεπε στο πρόγραμμα να επικεντρώσει τις προσπάθειές του στις ομάδες που πρέπει να γνωρίζουν περισσότερο για τον κοινωνικό θάνατο. Αυτό είναι το περισσότερο που μπορεί να ειπωθεί από την άποψη της ψυχοθεραπείας, αλλά μπορούν να ειπωθούν περισσότερα στο μέλλον, αν είναι απαραίτητο.

Blanka Šauperl, ψυχοθεραπεύτρια.

1. Περίληψη

Η έκθεση βασικής χαρτογράφησης της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο μεταξύ των ενηλίκων στη Λετονία, την Κύπρο και τη Σλοβενία. Η έκθεση, η οποία διεξήχθη μέσω έρευνας σε 148 ερωτηθέντες, επικεντρώνεται στον εντοπισμό κενών γνώσεων, στη διερεύνηση των αντιλήψεων περί ευθύνης και στη μέτρηση της ανάγκης για εκστρατείες ευαισθητοποίησης σε θέματα κοινωνικού θανάτου σε διάφορες ομάδες-στόχους: εκπαιδευτές ενηλίκων, ενήλικες εκπαιδευόμενους, εργαζόμενους ενήλικες και εκπροσώπους ΜΜΕ (μικρομεσαίων επιχειρήσεων).

Πρωταρχικός στόχος της παρούσας έκθεσης είναι να δημιουργήσει μια βασική εικόνα της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο, να εντοπίσει τις βασικές προκλήσεις και ευκαιρίες για την προώθηση της εκπαίδευσης και της δράσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου του κοινωνικού θανάτου και να ενημερώσει για την ανάπτυξη στοχευμένων παρεμβάσεων και πρωτοβουλιών.

Η έκθεση επικεντρώνεται σε τέσσερις βασικές ομάδες-στόχους:

- Εκπαιδευτές ενηλίκων
- Εκπαιδευόμενοι ενηλίκων
- Εργαζόμενοι ενήλικες
- Εκπρόσωποι ΜΜΕ

Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν από 148 ερωτηθέντες στις τρεις χώρες: Λετονία, Κύπρος και Σλοβενία.

Τα δεδομένα αποκαλύπτουν ένα σημαντικό κενό στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο. Ενώ υπάρχει ένα μέτριο επίπεδο ευαισθητοποίησης σχετικά με τις αιτίες, τα συμπτώματα και τις επιπτώσεις του κοινωνικού θανάτου, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων δεν έχει συγκεκριμένες γνώσεις σχετικά με τις στρατηγικές και τις παρεμβάσεις πρόληψης.

Η έρευνα αναδεικνύει την αντιληπτή δυνατότητα πρόληψης, καθώς οι ερωτηθέντες πιστεύουν σε συντριπτικό βαθμό ότι ο κοινωνικός θάνατος μπορεί να προληφθεί, γεγονός που υποδηλώνει μια ισχυρή αίσθηση αισιοδοξίας και προθυμία για την αντιμετώπιση του ζητήματος.

Η έρευνα αναδεικνύει τη συλλογική ευθύνη, καθώς η πλειοψηφία αντιλαμβάνεται τον κοινωνικό θάνατο ως ένα κοινωνικό πρόβλημα που απαιτεί την υποστήριξη της κοινότητας και συλλογική δράση, γεγονός που καταδεικνύει την ισχυρή πίστη στην κοινή ευθύνη για την αντιμετώπιση της πρόληψης του κοινωνικού θανάτου.

Τα δεδομένα αποκαλύπτουν κενά στην ευαισθητοποίηση, την κατανόηση και την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο, ιδίως μεταξύ των ατόμων με λιγότερη επίσημη εκπαίδευση και εκείνων που βρίσκονται εκτός Σλοβενίας, όπου η πρόσβαση σε πληροφορίες στη σλοβενική γλώσσα φαίνεται να είναι πιο εύκολα διαθέσιμη.

Οι ερωτηθέντες εντοπίζουν πολυάριθμα εμπόδια στην ενσωμάτωση της εκπαίδευσης και των στρατηγικών πρόληψης του κοινωνικού θανάτου στα εκπαιδευτικά προγράμματα και στους χώρους εργασίας, αναδεικνύοντας την ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις και υποστήριξη.

Η έκθεση χαρτογράφησης βάσης για τη συνειδητοποίηση του κοινωνικού θανάτου χρησιμεύει ως σημείο εκκίνησης για την κατανόηση του τοπίου της συνειδητοποίησης του κοινωνικού θανάτου. Παρέχει πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες για την προώθηση της κοινωνικής σύνδεσης και την πρόληψη του κοινωνικού θανάτου. Χρειάζονται πρωτοβουλίες για τη δημιουργία μιας κοινωνίας που θα είναι πιο περιεκτική και υποστηρικτική, με την αντιμετώπιση των κενών που εντοπίστηκαν και την αξιοποίηση των ευρημάτων της παρούσας έκθεσης.

2. Εισαγωγή

2.1. Ιστορικό

Η έννοια του κοινωνικού θανάτου, μια κατάσταση κατά την οποία τα άτομα χάνουν την εμπλοκή τους σε κοινωνικούς ρόλους και αισθάνονται αποκομμένα από τους πολιτιστικούς ή κοινοτικούς δεσμούς τους, κερδίζει όλο και περισσότερο την προσοχή των κοινωνικών επιστημών. Η έρευνα δείχνει ότι αυτή η αποσύνδεση εκδηλώνεται συχνά με αισθήματα απομόνωσης και αποκλεισμού, επηρεάζοντας την αίσθηση του ανήκειν και τη συμμετοχή των ατόμων σε κοινωνικές, αστικές και οικονομικές δραστηριότητες. Η έννοια του κοινωνικού θανάτου χρησιμοποιείται στην έρευνα σε διάφορα πλαίσια. Ο κοινωνικός θάνατος αποδίδεται συχνά στην κοινωνική απομόνωση και την απώλεια της ταυτότητας, του κοινωνικού ρόλου σε ηλικιωμένους και άτομα με χρόνιες αναπηρίες που δεν βελτιώνονται (Ghane et al, 2024- Simandan, 2021- Auais, M. et al. 2019). Ορισμένοι ακαδημαϊκοί πιστεύουν ότι η έννοια πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε ακραίες καταστάσεις, όπως η άνοια, η γενοκτονία και η δουλεία. Ωστόσο, η έννοια του κοινωνικού θανάτου χρησιμοποιείται συνήθως όταν ένα άτομο ή μια ομάδα έχει βιώσει ακραίες και βαθιές απώλειες, όπως η απώλεια της κοινωνικής ταυτότητας, των ρόλων, των δικτύων και των συνδέσεων. Οι μελέτες για τους πρόσφυγες εξετάζουν τον εκτοπισμό, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την απώλεια της ιθαγένειας (Kralova, 2015). Από τη σκοπιά των κοινωνικών επιστημόνων, ο κοινωνικός θάνατος είναι μια πολυδιάστατη έννοια που περιλαμβάνει την απόρριψη (αγνόηση ή περιθωριοποίηση των άλλων ή του εαυτού μας) ή τον εξοστρακισμό (Steele et al., 2015). Ο Norwood (2009) πιστεύει ότι ο κοινωνικός θάνατος είναι το αποτέλεσμα μιας σειράς απωλειών, όπως: απώλεια ταυτότητας, αδυναμία συμμετοχής στις καθημερινές δραστηριότητες και απώλεια κοινωνικών σχέσεων. Αθροιστικά, αυτές οι απώλειες μπορούν να οδηγήσουν στην αποσύνδεση του ατόμου από την κοινωνική ζωή. Ένα πράγμα είναι σαφές, ότι στα ιδρύματα ή τις εταιρείες εκπαίδευσης ενηλίκων υπάρχει η δυνατότητα να έρθει κανείς σε επαφή με άτομα που έχουν φτάσει σε μια τέτοια κατάσταση ή βρίσκονται ήδη πολύ κοντά σε μια τέτοια κατάσταση.

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων και των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ), ο κοινωνικός θάνατος έχει εκτεταμένες συνέπειες που δεν έχουν ακόμη πλήρως αναγνωριστεί και αντιμετωπιστεί. Ορισμένες μελέτες δείχνουν ότι οι εξοστρακισμένοι εργαζόμενοι παρουσιάζουν περισσότερες προθέσεις για τζίρο (Liu et al., 2022- Lyu & Zhu, 2019) και

αντιπαραγωγικές εργασιακές συμπεριφορές (Yang & Treadway, 2018), καθώς και μειωμένη συναισθηματική δέσμευση (Lyu & Zhu, 2019), συμπεριφορά βοήθειας (Huang & Yuan, 2023) και δημιουργικότητα (Bai et al., 2022).

Οι εκπαιδευτές ενηλίκων και οι ΜΜΕ διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων του στόχου 4 για τη βιώσιμη ανάπτυξη (ΣΒΑ), κυρίως του στόχου 4.5, ο οποίος δίνει έμφαση στην ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση για τις ευάλωτες ομάδες. Ωστόσο, σύμφωνα με τα πρόσφατα ευρήματα της έκθεσης του ΟΟΣΑ SME and Entrepreneurship Outlook 2023, οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην ενσωμάτωση μεθόδων μάθησης και προώθησης της αυτονομίας -παράγοντες που είναι ζωτικής σημασίας για την προώθηση μιας οικονομίας της γνώσης. Επιπλέον, οι ελλείψεις δεξιοτήτων σε θέματα συμπεριφοράς, σε συνδυασμό με την κακή εσωτερική διαχείριση και κατάρτιση του εργατικού δυναμικού, επιδεινώνουν το πρόβλημα, εμποδίζοντας την ικανότητα των ΜΜΕ να συνεργαστούν πλήρως με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαίδευσης και απασχόλησης στο πλαίσιο των ΜΜΕ καθίσταται κρίσιμη σε αυτό το τοπίο. Ο κοινωνικός θάνατος, που χαρακτηρίζεται από την απώλεια του ανήκειν και της κοινωνικής συμμετοχής, μπορεί να έχει εκτεταμένες επιπτώσεις στα άτομα και τις κοινότητες, με αποτέλεσμα τη μείωση του κοινωνικού κεφαλαίου, κοινωνικοοικονομικά ζητήματα και στασιμότητα στην καινοτομία και την ανάπτυξη.

Οι Rajashekar & Jain (2024) πιστεύουν ότι η πρόοδος της εταιρείας προς τον 4ο στόχο (SDG) και η παροχή ευημερίας στους εργαζομένους συμβάλλουν σημαντικά στο ενδιαφέρον τους να εμπλακούν πιο ενεργά στην οικονομική ανάπτυξη της εταιρείας, γεγονός που επηρεάζει αντίστοιχα την ανάπτυξη των βιώσιμων επιχειρήσεων.

Αναγνωρίζοντας αυτές τις προκλήσεις, το σχέδιο που περιγράφεται στο παρόν προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει και να προωθήσει την κατανόηση μεταξύ των εκπαιδευτών ενηλίκων και των εκπροσώπων των ΜΜΕ σχετικά με τις επιπτώσεις του κοινωνικού θανάτου. Η παρούσα έκθεση χαρτογράφησης της ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο αποσκοπεί στη δημιουργία ενός βασικού επιπέδου ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο στην εκπαίδευση ενηλίκων, το οποίο θα επανεξεταστεί μετά από ένα έτος για να μετρηθεί η πρόοδος των προσπαθειών για την εκφορά φωνής στην εκστρατεία ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο.

2.2. Σκοπός και στόχοι

Η "Βασική Έκθεση Χαρτογράφησης της Ευαισθητοποίησης για τον Κοινωνικό Θάνατο" αποσκοπεί στη δημιουργία μιας θεμελιώδους κατανόησης της επίγνωσης του κοινωνικού θανάτου μεταξύ των βασικών ενδιαφερομένων -εκπαιδευτών ενηλίκων, εκπροσώπων ΜΜΕ, ενηλίκων εκπαιδευομένων και εργαζομένων ενηλίκων- στις χώρες εταίρους. Η έκθεση αυτή σηματοδοτεί την πρώτη φάση μιας ολοκληρωμένης εκστρατείας για τη διαφώτιση και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του κοινωνικού θανάτου, προωθώντας μεγαλύτερη ενσυναίσθηση και κοινωνική ευθύνη.

Η παρούσα Έκθεση αποσκοπεί κυρίως στην εκπαίδευση των ομάδων αυτών σχετικά με το φαινόμενο του κοινωνικού θανάτου, ενισχύοντας την ικανότητά τους για ενσυναίσθηση και ενισχύοντας τη συμμετοχή τους σε κοινωνικά υπεύθυνες και πολιτικά σκεπτόμενες δραστηριότητες. Με την προώθηση της κοινής κατανόησης των αξιών, των ενδιαφερόντων και των αναγκών σε διαφορετικούς ρόλους στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και της απασχόλησης, το συνολικό έργο CARE: Πρωτοβουλία ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο στοχεύει να συμβάλει στην ανάπτυξη μιας πιο περιεκτικής και ανεκτικής κοινωνίας.

Οι στόχοι της παρούσας έκθεσης περιλαμβάνουν:

Αξιολόγηση των επιπέδων ευαισθητοποίησης: Διεξαγωγή διεξοδικής αξιολόγησης της βασικής ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο μεταξύ των εκπαιδευτών ενηλίκων, των διευθυντών ΜΜΕ, των εργαζομένων ενηλίκων και των εκπαιδευομένων. Αυτή η πολύπλευρη προσέγγιση χρησιμοποιεί μεθόδους δευτερογενούς και πρωτογενούς έρευνας, συμπεριλαμβανομένης μιας παντοειδούς έρευνας.

1. **Εντοπισμός κενών γνώσεων:** Καθορισμός των υφιστάμενων κενών στη γνώση και την κατανόηση του κοινωνικού θανάτου σε όλες τις ομάδες-στόχους. Οι πληροφορίες αυτές καθοδηγούν την ανάπτυξη παρεμβάσεων προσαρμοσμένων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση και γεφύρωση αυτών των κενών.
2. **Ενθάρρυνση της κριτικής δέσμησης:** Η έκθεση ενδυναμώνει όλους τους συμμετέχοντες να γίνουν πιο κριτικοί παρατηρητές του κοινωνικού τους περιβάλλοντος, ενισχύοντας τις ικανότητές τους στην ενεργό συμμετοχή των πολιτών. Η Έκθεση ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων, εμβαθύνοντας στην κατανόηση του κοινωνικού θανάτου.

3. **Καθορισμός ενός πλαισίου για μελλοντικές δράσεις:** Ανάπτυξη μιας ισχυρής βάσης που θα χρησιμεύσει ως σημείο αναφοράς για μελλοντικές αξιολογήσεις. Αυτό το πλαίσιο θα διευκολύνει τη μέτρηση της προόδου στην ευαισθητοποίηση και θα καθοδηγήσει τις μετέπειτα στρατηγικές για την αντιμετώπιση του κοινωνικού θανάτου, συμπεριλαμβανομένων των αξιολογήσεων παρακολούθησης και της δημιουργίας καινοτόμων εκπαιδευτικών εργαλείων.
4. **Υποστήριξη ευρύτερης έρευνας και ανάπτυξης:** Η πρωτοβουλία φιλοδοξεί να παρακινήσει περαιτέρω έρευνα και καινοτομία στις πρακτικές εκπαίδευσης ενηλίκων, καθιστώντας την έκθεση δημόσια προσβάσιμη, διασφαλίζοντας παράλληλα την ανωνυμία των συμμετεχόντων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την ενίσχυση της κοινωνικής και επαγγελματικής ανάπτυξης μεταξύ των εκπαιδευτών ενηλίκων, των εκπαιδευομένων, των διευθυντών ΜΜΕ και των εργαζομένων ενηλίκων, ευθυγραμμίζοντας τις εκπαιδευτικές πρακτικές με τις εξελισσόμενες κοινωνικοοικονομικές ανάγκες.

Μέσω αυτών των στόχων, η Έκθεση αποσκοπεί στην ενδυνάμωση όλων των ενδιαφερομένων μερών για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των πολύπλοκων ζητημάτων που σχετίζονται με τον κοινωνικό θάνατο, προωθώντας ένα πιο συνεκτικό, χωρίς αποκλεισμούς και ανθεκτικό κοινωνικό πλαίσιο.

3. Μεθοδολογία

3.1. Μέθοδος

Οι ερωτήσεις της έρευνας επιλέχθηκαν προσεκτικά για να αξιολογήσουν τη γνώση και την ευαισθητοποίηση σχετικά με το φαινόμενο του κοινωνικού θανάτου που σχετίζεται με το κοινωνικό και εργασιακό πλαίσιο. Οι ερωτήσεις αυτές διαμορφώθηκαν με βάση τις επίσημες διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια μιας κρίσιμης δραστηριότητας του έργου, του Εργαστηρίου Μάθησης, που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 2024 στην Κύπρο. Η εκδήλωση αυτή φιλοξενήθηκε από τον εταίρο του έργου STRATEGIC OMNIA RESEARCH AND TECHNOLOGY DEVELOPMENT LTD (Κύπρος), με τη συμμετοχή του συντονιστή του έργου Latvijas Darba aizsardzības speciālistu asociācija (Λετονία) και του εταίρου του έργου Drustvo za izobrazevanje in socialni razvoj (Σλοβενία).

Στο Εργαστήριο Μάθησης συμμετείχαν 10 εξωτερικοί εμπειρογνώμονες, μεταξύ των οποίων εκπρόσωποι ΜΜΕ, εκπαιδευτές ενηλίκων και ψυχολόγοι. Στόχος ήταν να διερευνηθούν οι υπάρχουσες γνώσεις για το φαινόμενο του Κοινωνικού Θανάτου σε διάφορους κλάδους, όπως η εκπαίδευση ενηλίκων, οι ΜΜΕ, η επαγγελματική ασφάλεια και υγεία, η εμπλοκή των πολιτών, η ένταξη κοινωνικά ευάλωτων ομάδων και η ψυχολογία.

Εκτελέστηκε μια αρχική φάση προ-ελέγχου με τη χρήση μιας βασικής έρευνας οmnibus για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά τους. Αυτό περιελάμβανε ένα μικρό δείγμα ερωτηθέντων από το πεδίο, με κάθε εταίρο να εμπλέκει έναν εκπαιδευτή ενηλίκων, έναν εκπαιδευόμενο ενήλικα, έναν εκπρόσωπο ΜΜΕ και έναν εργαζόμενο ενήλικα. Αυτή η φάση προκαταρκτικής δοκιμής διευκόλυνε την επικύρωση της λογικής και του περιεχομένου και εξασφάλισε την καταλληλότητα των παρεχόμενων επιλογών απάντησης.

Η μεθοδολογική προσέγγιση περιελάμβανε τη χορήγηση αυτών των ερωτήσεων μέσω μιας ηλεκτρονικής έρευνας. Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς των οικονομικών πόρων και του χρόνου, η μέθοδος οmnibus κρίθηκε κατάλληλη, καθώς επιτρέπει ένα γρήγορο και οικονομικά αποδοτικό μέσο για την προσέγγιση ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος πληθυσμού. Η έρευνα προετοιμάστηκε στα αγγλικά και στη συνέχεια μεταφράστηκε στα λετονικά, σλοβενικά και ελληνικά για να διευκολυνθεί η εκτέλεσή της στη Λετονία, τη Σλοβενία και την Κύπρο από τα αντίστοιχα ιδρύματα-εταίρους. Στο παράρτημα

1 παρατίθεται ο πλήρης κατάλογος των ερωτήσεων που τέθηκαν σε τέσσερις ομάδες ερωτηθέντων.

3.2. Δείγμα συμμετεχόντων

Το δείγμα των συμμετεχόντων για την παρούσα μελέτη επιλέχθηκε προσεκτικά από τρία κράτη μέλη της ΕΕ: Λετονία, Κύπρος και Σλοβενία. Οι χώρες αυτές επιλέχθηκαν με βάση την έδρα των ιδρυμάτων-εταίρων του έργου, εξασφαλίζοντας μια ισορροπημένη εκπροσώπηση των ομάδων-στόχων που είναι προσβάσιμες στους εν λόγω εταίρους. Σε κάθε χώρα, επιτεύχθηκε ένα ποικίλο και αντιπροσωπευτικό δείγμα ενηλίκων ηλικίας 18 ετών και άνω, το οποίο περιλάμβανε τέσσερις βασικές ομάδες-στόχους: εκπαιδευτές ενηλίκων, ενήλικες εκπαιδευόμενους, εκπροσώπους ΜΜΕ και εργαζόμενους ενήλικες.

Οι συμμετέχοντες προσλήφθηκαν κυρίως μέσω της διαδικτυακής παρουσίας του έργου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης -συγκεκριμένα, μέσω της σελίδας CARE: Πρωτοβουλία ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο στο Facebook [<https://www.facebook.com/profile.php?id=61558936776958>]- και μέσω άμεσων επαφών που διατηρούσαν οι εταίροι με αυτές τις στοχευμένες ομάδες. Χρησιμοποιήθηκε μια μέθοδος δειγματοληψίας ποσόστωσης για να αντικατοπτρίζεται με ακρίβεια η πληθυσμιακή κατανομή των στοχευόμενων ομάδων σε κάθε συμμετέχουσα χώρα.

Το μέγεθος του δείγματος για κάθε χώρα περιλάμβανε 8 εκπαιδευτές ενηλίκων, 8 εκπαιδευόμενους ενηλίκων, 8 εκπροσώπους ΜΜΕ και 8 εργαζόμενους ενήλικες, συνολικά 32 συμμετέχοντες ανά χώρα. Αρχικά, αυτό καθόρισε το συνδυασμένο μέγεθος του δείγματος σε 96 συμμετέχοντες και στις τρεις χώρες. Ωστόσο, λόγω του αυξημένου ενδιαφέροντος για το θέμα του κοινωνικού θανάτου μεταξύ των στοχευόμενων ομάδων, το πραγματικό συνδυασμένο δείγμα έφθασε τους 148 συμμετέχοντες.

3.3. Συλλογή και ανάλυση δεδομένων

Η έρευνα διεξήχθη διαδικτυακά, απευθυνόμενη σε ερωτηθέντες από τις αντίστοιχες χώρες του έργου: Λετονία, Κύπρος και Σλοβενία. Οι σύνδεσμοι της έρευνας διανεμήθηκαν μέσω των σελίδων κοινωνικής δικτύωσης του έργου και των εταίρων, ενώ εστάλησαν μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις ομάδες-στόχους χρησιμοποιώντας τους καταλόγους επαφών των ιδρυμάτων των εταίρων. Τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου πρόσκλησης ενθάρρυναν τη συμμετοχή στην έρευνα, παρέχοντας έναν γενικό σύνδεσμο της έρευνας στην αντίστοιχη γλώσσα. Όταν οι συμμετέχοντες έκαναν κλικ στον σύνδεσμο,

κατευθύνονταν στην πιο σχετική έρευνα, σύμφωνα με τους ορισμούς του δείγματος. Οι προσκλήσεις παρέμειναν ανοιχτές, επιτρέποντας στους συμμετέχοντες να έχουν πρόσβαση στην έρευνα.

Η προσέγγιση αυτή εφαρμόστηκε με συνέπεια και στις τρεις χώρες. Κάθε έρευνα διεξήχθη στην εθνική γλώσσα της αντίστοιχης χώρας, με τις ερωτήσεις να δημοσιεύονται αμέσως μετά την ολοκλήρωση της μετάφρασής τους. Η συλλογή δεδομένων ολοκληρώθηκε μόλις συμπληρώθηκαν τα δείγματα ποσόστωσης και τηρήθηκαν οι προθεσμίες. Η έρευνα πεδίου πραγματοποιήθηκε από την 1η Ιουλίου 2024 έως τις 31 Αυγούστου 2024.

Η Latvijas Darba aizsardzības speciālistu asociācija από τη Λετονία συντόνισε τη συλλογή και την ανάλυση των δεδομένων. Συγκέντρωσαν και ανέλυσαν τα αποτελέσματα για κάθε συμμετέχουσα χώρα, παρέχοντας λεπτομερή ανάλυση ανά ηλικία, φύλο και χώρα, εστιάζοντας στους πληθυσμούς των ομάδων-στόχων (ηλικίες 18+). Τα δεδομένα σταθμίστηκαν για να διασφαλιστεί η αντιπροσωπευτική αναφορά και τα ποσοστά υπολογίστηκαν με βάση τα σταθμισμένα δεδομένα, τα οποία περιστασιακά στρογγυλοποιήθηκαν στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό για λόγους σαφήνειας στην παρουσίαση.

Για τον εμπλουτισμό της ανάλυσης συμπεριλήφθηκε μια πρόσθετη ερώτηση σχετικά με το υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης που ολοκληρώθηκε, η οποία χρησιμεύει ως δείκτης υποκατάστασης για την κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

4. Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε πέντε τομείς:

1. Δημογραφικές ερωτήσεις (φύλο, ηλικία, χώρα διαμονής, υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης, ερωτήσεις 1- 4)
2. Ερωτήσεις ευαισθητοποίησης (ερωτήσεις 5 - 8)
3. Συμπτώματα, επιπτώσεις και αιτίες - ερωτήσεις (ερωτήσεις 9- 11)
4. Ερωτήσεις με βάση την πολιτική υπευθυνότητα (ερωτήσεις 12- 14)
5. Εξωτερική υποστήριξη/διαθέσιμες πληροφορίες - ερωτήσεις (ερωτήσεις 15- 19)

Η παρούσα έκθεση συνδυάζει και συνοψίζει τα ευρήματα από τις χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα σύμφωνα με τους πέντε προαναφερθέντες τομείς για να διευκολύνει την απλή ανάλυση και τη γρήγορη κατανόηση των αποτελεσμάτων.

Ο Πίνακας 1 παρέχει μια επισκόπηση της δημογραφικής κατανομής των ερωτηθέντων, απεικονίζοντας το φύλο, την ηλικία, τη χώρα διαμονής και το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο που πέτυχαν.

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία των ερωτηθέντων στην έρευνα, όλες οι ομάδες-στόχοι (χώρα) (148)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	BREAKDOWN	COUNT	ΠΟΣΟΣΟΣΤΟ
Φύλο	Άντρας	56	38%
	Γυναίκα	92	62%
		100,00%	
Εύρος ηλικίας	18-24	10	6.80%
	25-34	23	15.5%
	35-44	53	35.8%
	44-54	48	32.4%
	55+	14	9.50%
		100,00%	
Επίπεδο εκπαίδευσης	Δεν ολοκλήρωσα το γυμνάσιο/λύκειο	3	2.00%

	Λύκειο ή απολυτήριο ή επίπεδα Α-	30	20.30%
	Επαγγελματικά προσόντα	14	9.50%
	Πτυχίο Bachelor ή παρόμοιο	44	29.70%
	Μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα	57	38.50%
		100,00%	
Χώρα	Λετονία	64	43.20%
	Σλοβενία	49	33.10%
	Κύπρος	35	23.60%
		100,00%	

4.1. Ερωτήσεις που βασίζονται στην ευαισθητοποίηση

Οι τέσσερις ερωτήσεις που τέθηκαν σε αυτή την κατηγορία ήταν:

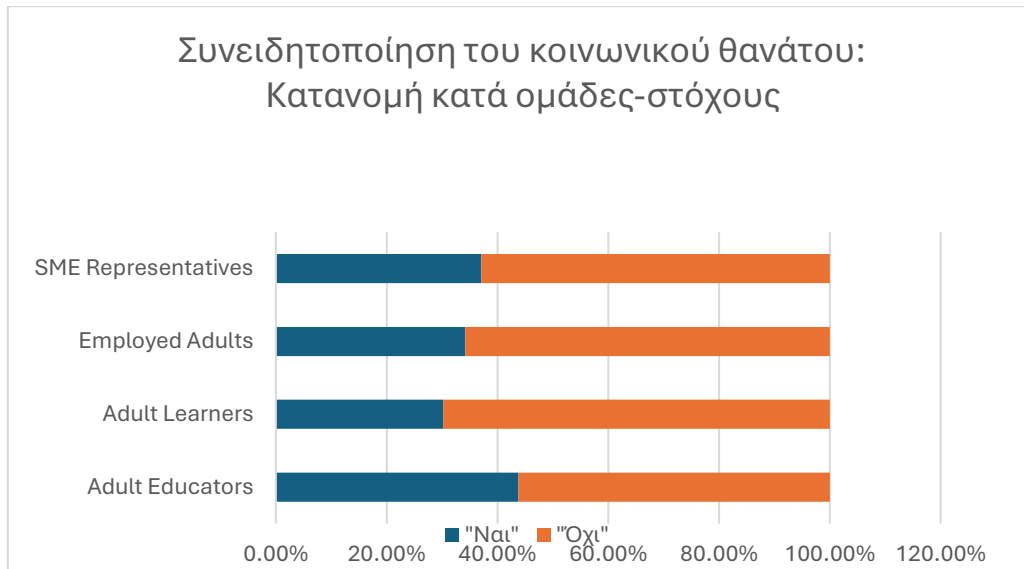
- *Q1: Τα βασικά χαρακτηριστικά προσδιορίζουν τον Κοινωνικό Θάνατο ως "όταν οι άνθρωποι δεν έχουν πλέον καμία ελπίδα να συμμετέχουν σε κοινωνικούς ρόλους και θεωρούνται νεκροί ενώ βιολογικά είναι ζωντανοί- άνθρωποι με χαμένη την αίσθηση του ανήκουν σε μια ομάδα, έναν πολιτισμό ή έναν τόπο υπό την πίεση των περιστάσεων". Σε γενικές γραμμές, έχετε ξανακούσει για τον όρο "κοινωνικός θάνατος";*
 - *Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Ναι ή Όχι*
- *E2: Στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων (σε έρευνες για εκπαιδευτές ενηλίκων και ενήλικες εκπαιδευόμενους) και στον εργασιακό χώρο (σε έρευνες για εργαζόμενους ενήλικες και εκπροσώπους ΜΜΕ), έχετε ακούσει ξανά τον όρο "κοινωνικός θάνατος";*
 - *Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Ναι ή Όχι*
- *Ερώτηση 3: Με βάση τον ορισμό που δόθηκε παραπάνω, πιστεύετε ότι ο κοινωνικός θάνατος μπορεί να προληφθεί;*

- Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: *Ναι* ή *Όχι*
- *Ερώτηση 4: Ως εκπαιδευτής ενηλίκων/ εκπαιδευόμενος ενηλίκων/ εργαζόμενος ενήλικας/ εκπρόσωπος ΜΜΕ, γνωρίζετε στρατηγικές που μπορούν να μειώσουν τον κίνδυνο κοινωνικού θανάτου στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων (για εκπαιδευτές ενηλίκων και εκπαιδευόμενους ενηλίκων) ή στον εργασιακό χώρο (για εκπροσώπους ΜΜΕ και εργαζόμενους ενήλικες);*
 - Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: *Ναι* ή *Όχι*

Το Σχήμα 1 απεικονίζει τις συνδυασμένες απαντήσεις στην ερώτηση 1 από όλους τους ερωτηθέντες σε κάθε χώρα που συμμετείχε στην έρευνα. Η σημαντική πλειοψηφία (64,2%) των ερωτηθέντων δεν ήταν εξοικειωμένη με τον όρο "κοινωνικός θάνατος", γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση. Ενώ το 35,8% δήλωσε ότι είχε ακούσει τον όρο, εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικό κενό στη γενική κατανόηση του φαινομένου. Η ευαισθητοποίηση για τον "κοινωνικό θάνατο" ποικίλλει μεταξύ των ομάδων-στόχων. Το επίπεδο ευαισθητοποίησης μεταξύ των ενηλίκων εκπαιδευόμενων (30,2%) και των εργαζομένων ενηλίκων (34,2%) είναι χαμηλότερο από ό,τι μεταξύ των εκπαιδευτών ενηλίκων. Η ευαισθητοποίηση των εκπροσώπων των ΜΜΕ (37,1%) είναι συγκρίσιμη με εκείνη των απασχολούμενων ενηλίκων. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων παρουσιάζουν ελαφρώς υψηλότερο επίπεδο ευαισθητοποίησης (43,8%) από τις άλλες ομάδες. Αυτό υποδηλώνει ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα μπορούσαν να διαδραματίσουν ρόλο στη διάδοση της ευαισθητοποίησης.

Σύμφωνα με τους Dillard & Storberg-Walker (2022), υπάρχει ανάγκη για βαθύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι οργανισμοί μπορούν να ασχοληθούν αποτελεσματικά με την πολυμορφία και να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς. Επί του παρόντος, η ποικιλομορφία αποτελεί μία από τις σημαντικές προτεραιότητες στην εκπαίδευση και υπάρχει ένας σαφής στόχος - η προετοιμασία και η ανάπτυξη εργαζομένων που είναι σε θέση να διαχειριστούν τη διαδικασία μάθησης σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Η συνέπεια της μη αποδοχής της διαφορετικότητας είναι ο αποκλεισμός ή ο εξοστρακισμός, ο οποίος ως γνωστόν μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικό θάνατο.

Σχήμα 1: Απαντήσεις στην ερώτηση 1: Ενημέρωση για τον κοινωνικό θάνατο: Όλες οι ομάδες-στόχοι (χώρα)

Η ερώτηση 2 αποσκοπούσε στην αξιολόγηση της συνειδητοποίησης του "κοινωνικού θανάτου" σε συγκεκριμένα επαγγελματικά πλαίσια: εκπαίδευση ενηλίκων και χώρος εργασίας. Στόχος ήταν να κατανοηθεί εάν τα άτομα είχαν συναντήσει αυτόν τον όρο στους τομείς εργασίας ή σπουδών τους. Συνολικά, η ευαισθητοποίηση για τον "κοινωνικό θάνατο" τόσο στην εκπαίδευση ενηλίκων όσο και στον εργασιακό χώρο είναι σχετικά χαμηλή. Τα επίπεδα ευαισθητοποίησης μεταξύ των εκπαιδευτών (15,6%) και των εκπαιδευομένων (16,3%) είναι παρόμοια. Οι εργαζόμενοι ενήλικες (34,2%) και οι εκπρόσωποι των ΜΜΕ (37,1%) παρουσιάζουν υψηλότερη ευαισθητοποίηση για τον κοινωνικό θάνατο, γεγονός που ενδεχομένως υποδηλώνει ότι αυτές οι ομάδες είναι πιθανότερο να αντιμετωπίσουν καταστάσεις που σχετίζονται με την κοινωνική απομόνωση ή την αποσύνδεση στην επαγγελματική τους ζωή. Αυτό υποδηλώνει ότι η έννοια δεν έχει ακόμη συζητηθεί ή αναγνωριστεί ευρέως σε αυτούς τους επαγγελματικούς χώρους.

Ορισμένοι μελετητές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν ελάχιστες έρευνες σχετικά με την ενταξιακή εκπαίδευση για μαθητές με συναισθηματικές ή/και συμπεριφορικές αναπηρίες και το βαθμό στον οποίο λαμβάνουν διδασκαλία και υποστήριξη βάσει ερευνών στα εκπαιδευτικά πλαίσια. Επιπλέον, υπάρχει ελάχιστη έρευνα σχετικά με τις πρακτικές στις οποίες οι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν, επιθυμούν ή μπορούν να εμπλακούν και πιστεύουν ότι είναι αποτελεσματικές στην παροχή ενταξιακής διδασκαλίας σε μαθητές με

συναισθηματικές ή/και συμπεριφορικές αναπηρίες. McKenna κ.ά. (2023) Επιπλέον, η έρευνα σχετικά με τα εργασιακά περιβάλλοντα χωρίς αποκλεισμούς δείχνει ότι η ηγεσία χωρίς αποκλεισμούς βοηθά τους εργαζόμενους να βελτιώσουν την καινοτόμο εργασιακή τους συμπεριφορά μέσω των έμμεσων επιδράσεων της δέσμευσης και της αμοιβαιότητας. (Umranı et al., 2024). Στα εκπαιδευτικά προγράμματα, οι διευθυντές, οι εκπαιδευτικοί και άλλες αρχές θα πρέπει να τονίζουν τη σημασία της παροχής μιας ασφαλούς βάσης για τους εξοστρακισμένους συμμετέχοντες, προκειμένου να μειωθούν οι αρνητικές συνέπειες του εξοστρακισμού. (Mikulincer & Shaver, 2009- Yaakobi, 2019).

Η ερώτηση 3 επικεντρώθηκε στην αντίληψη της δυνατότητας πρόληψης. Η συντριπτική πλειοψηφία (95,3%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι ο κοινωνικός θάνατος μπορεί να προληφθεί και απεικονίζεται στο Σχήμα 2. Αυτό ευθυγραμμίζεται με την έννοια της "προκατάληψης αισιοδοξίας" στην κοινωνική ψυχολογία. Η προκατάληψη αισιοδοξίας είναι μια γνωστική προκατάληψη όπου τα άτομα τείνουν να υπερεκτιμούν την πιθανότητα θετικών γεγονότων και να υποτιμούν την πιθανότητα αρνητικών γεγονότων. Η πίστη στο ότι ο κοινωνικός θάνατος μπορεί να αποφευχθεί υποδηλώνει μια αίσθηση ελπίδας και ανθεκτικότητας, ακόμη και όταν αντιμετωπίζουμε ένα δύσκολο κοινωνικό ζήτημα.

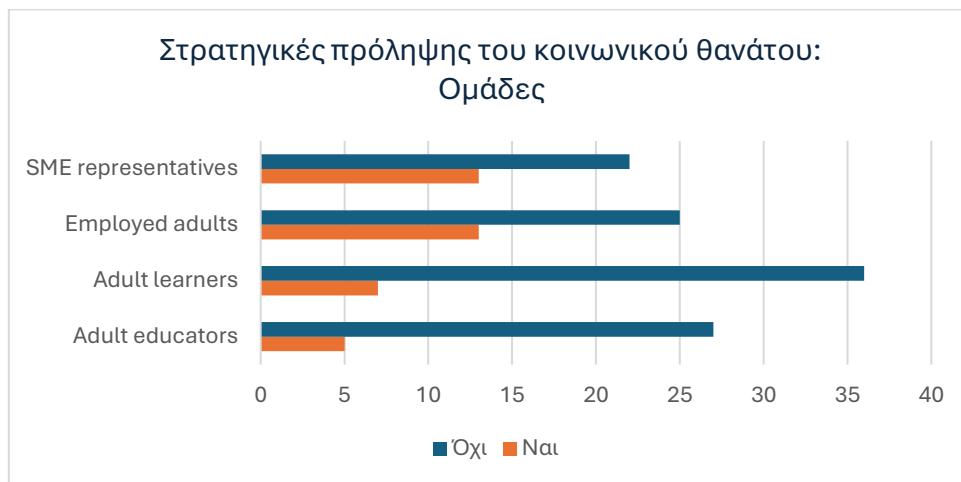
Σχήμα 2: Απαντήσεις στην ερώτηση 3: Μπορεί να προληφθεί ο κοινωνικός θάνατος; όλες οι ομάδες-στόχοι (χώρες)

Η ερώτηση 4 αποσκοπούσε στο να κατανοήσει αν οι ερωτηθέντες, σε διάφορους ρόλους στην εκπαίδευση ενηλίκων και στον εργασιακό χώρο, γνώριζαν στρατηγικές για τη μείωση του κινδύνου κοινωνικού θανάτου. Αυτή η ερώτηση διερεύνησε το επίπεδο των πρακτικών γνώσεων και την πιθανή ανάγκη για περισσότερη πρακτική εκπαίδευση και

πόρους και οι απαντήσεις απεικονίζονται στο Σχήμα 2. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων (33,3%) παρουσιάζουν υψηλότερο επίπεδο ενημέρωσης σχετικά με τις στρατηγικές πρόληψης από ό,τι οι εκπαιδευόμενοι (25,6%). Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη να γεφυρωθεί το χάσμα γνώσεων μεταξύ εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων. Η χαμηλότερη ευαισθητοποίηση παρατηρείται μεταξύ των εργαζομένων ενηλίκων (21,1%) και των εκπροσώπων των ΜΜΕ (17,1%). Παρά τη γενική πεποίθηση ότι ο κοινωνικός θάνατος μπορεί να προληφθεί (όπως φαίνεται στην ερώτηση 3), οι ερωτηθέντες και στις τέσσερις ομάδες δεν γνωρίζουν συγκεκριμένες στρατηγικές για την εφαρμογή αλλαγών.

Σχήμα 3: Απαντήσεις στην ερώτηση 4: Στρατηγικές πρόληψης του κοινωνικού θανάτου: Αλληλεγγύη μεταξύ των ομάδων

4.2. Συμπτώματα, επιπτώσεις και αιτίες

Αυτό το μέρος της έρευνας επικεντρώθηκε στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τα συμπτώματα, τις επιπτώσεις και τις αιτίες. Οι τρεις ερωτήσεις που τέθηκαν σε αυτή την κατηγορία ήταν οι εξής:

- *Ερώτηση 1: Σύμφωνα με έρευνες (Borgstrom, 2015- Doğan, 2020), οι αιτίες του κοινωνικού θανάτου μπορεί συχνά να είναι η απόρριψη, η κακομεταχείριση, ο εξοστρακισμός, η αποπομπή, η απόσυρση της κοινοτικής υποστήριξης ή η υποστήριξη εκείνων που είχαν στενές και συνεχείς σχέσεις με το εν λόγω άτομο. Μια άλλη μελέτη (Norwood, 2009) αναφέρει ότι ο κοινωνικός θάνατος προκαλείται από βαθιές απώλειες. Έχετε ξανακούσει για τις αιτίες του κοινωνικού θανάτου;*

- Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Ναι ή Όχι

- 2: Σύμφωνα με την έρευνα (Norwood, 2009), τα συμπτώματα του κοινωνικού θανάτου είναι η απώλεια της ταυτότητας, η απώλεια της ικανότητας συμμετοχής στις καθημερινές δραστηριότητες και η απώλεια των κοινωνικών σχέσεων, η οποία προκαλεί αποσύνδεση από την κοινωνική ζωή. Μια άλλη έρευνα αναφέρει (Doğan, 2020) ότι η αξία του ατόμου στα μάτια του χάνεται βαθιά. Έχετε ξανακούσει για τα συμπτώματα του κοινωνικού θανάτου];
 - Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Ναι ή Όχι
- Ερώτηση 3: (Για ενήλικες εκπαιδευόμενους και εκπαιδευτές) Σύμφωνα με την έρευνα (Wang et al., 2024), ο αντίκτυπος του εξοστρακισμού (κοινωνικός θάνατος) στην εκπαίδευση επηρεάζει την ακαδημαϊκή επίδοση, μειώνει την αίσθηση του κοινωνικού ανήκειν των μαθητών, καθώς και τα κίνητρα συμμετοχής στη μαθησιακή διαδικασία, μειώνει τη γνωστική συμμετοχή. Γνωρίζετε αυτές τις επιπτώσεις;
- Ε3: (Για τους εργαζόμενους ενήλικες και τους εκπροσώπους των ΜΜΕ) Σύμφωνα με την έρευνα (Wang et al., 2023), οι επιπτώσεις του εξοστρακισμού (κοινωνικός θάνατος) στον εργασιακό χώρο επηρεάζουν την ευημερία των εργαζομένων, καταναλώνουν τους συναισθηματικούς πόρους των εργαζομένων και προκαλούν συναισθηματική εξάντληση- η ατμόσφαιρα εμπιστοσύνης μεταξύ των συναδέλφων εξαφανίζεται, δημιουργώντας δυσμενές κλίμα, αυξάνεται ο κύκλος εργασιών των εργαζομένων, μειώνεται η παραγωγικότητα. Γνωρίζετε αυτές τις επιπτώσεις;
- Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Ναι ή Όχι

Η ερώτηση 1 αποσκοπούσε στην αξιολόγηση της γενικής ευαισθητοποίησης των ερωτηθέντων σχετικά με τις πιθανές αιτίες του κοινωνικού θανάτου. Διερευνήθηκε κατά πόσον τα άτομα ήταν εξοικειωμένα με τους κοινούς παράγοντες που συμβάλλουν στο φαινόμενο αυτό, όπως έχουν εντοπιστεί από την έρευνα. Ο σκοπός ήταν να μετρηθεί το επίπεδο κατανόησης σχετικά με τα βαθύτερα αίτια της κοινωνικής απομόνωσης και της αποσύνδεσης. Ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων (58,8%) δεν ήταν εξοικειωμένο με τις αιτίες του κοινωνικού θανάτου. Ενώ το 41,2% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι γνωρίζουν τις αιτίες, ίσως εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω εκπαίδευση των ατόμων σχετικά με τους συγκεκριμένους παράγοντες που συμβάλλουν στον κοινωνικό θάνατο. Τα

αποτελέσματα υποδηλώνουν ένα κενό γνώσεων σχετικά με τις αιτίες του κοινωνικού θανάτου. Το κενό αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να οδηγήσει σε έλλειψη κατανόησης της πολυπλοκότητας της κοινωνικής απομόνωσης και της ανάγκης για αποτελεσματικές παρεμβάσεις. Η επιστημονική βιβλιογραφία δείχνει ότι το ψυχολογικό και συναισθηματικό τραύμα που προκαλείται από δυνητικά τραυματικά γεγονότα ζωής μπορεί να παρεμποδίσει την ανάπτυξη βασικών γνωστικών, συναισθηματικών και συμπεριφορικών ικανοτήτων που είναι απαραίτητες για την επιτυχία (Blodgett & Lanigan, 2018- Keels et al., 2022). Πρωταγωνιστές μεταξύ αυτών των ικανοτήτων είναι οι κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες που απαιτούνται για την ανάπτυξη και τη διατήρηση υποστηρικτικών διαπροσωπικών σχέσεων (Dodds, 2013). Για παράδειγμα, η αναγνώριση των συμπτωμάτων του εξοστρακισμού και η παροχή υποστήριξης μπορεί να είναι αρκετά δύσκολη. Διότι μερικές φορές, με την πάροδο του χρόνου, τα άτομα γίνονται διαφορετικά ευαίσθητα στην αξιολόγηση ενός επεισοδίου εξοστρακισμού με βάση - τις συγκεκριμένες ανάγκες που ματαιώνονται, - τις ατομικές τους διαφορές και - την εκτίμησή τους για το ποιος εξοστρακίζει και γιατί. Αυτές οι διαφορές οδηγούν σε συμπεριφορές αποκατάστασης των αναγκών που κυμαίνονται από το να είναι κανείς υπερβολικά κοινωνικά προσεκτικός και ευαίσθητος έως το να είναι επιθετικός και αντικοινωνικός. (Kipling D. Williams, 2007).

Η ερώτηση 2 αποσκοπούσε στην αξιολόγηση των γενικών γνώσεων των ερωτηθέντων σχετικά με τα πιθανά συμπτώματα του κοινωνικού θανάτου. Διερευνήθηκε κατά πόσον τα άτομα ήταν εξοικειωμένα με τους συγκεκριμένους δείκτες και τις εμπειρίες που συνδέονται με το φαινόμενο αυτό, όπως προσδιορίζονται από την έρευνα. Σκοπός ήταν να μετρηθεί το επίπεδο κατανόησης σχετικά με τα σημάδια και τις συνέπειες της κοινωνικής απομόνωσης και αποσύνδεσης. Ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων (55,4%) δεν ήταν εξοικειωμένο με τα συμπτώματα του κοινωνικού θανάτου. Ενώ το 44,6% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι γνωρίζουν τα συμπτώματα, ίσως εξακολουθεί να υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω εκπαίδευση των ατόμων σχετικά με την αναγνώριση των σημείων του κοινωνικού θανάτου. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε έγκαιρη αναγνώριση και παρέμβαση, αποτρέποντας ενδεχομένως τις αρνητικές συνέπειες της κοινωνικής απομόνωσης.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας και των προκλήσεων της ψυχικής υγείας απαιτεί βαθιά κατανόηση όχι μόνο των παραγόντων κινδύνου, αλλά και των προστατευτικών παραγόντων που προάγουν την ψυχική υγεία. (Waid & Uhrich, 2019). Για

παράδειγμα, ορισμένες επιστημονικές μελέτες δείχνουν ότι ακόμη και αν ένας εκπαιδευτικός έχει γνώσεις σχετικά με την ενταξιακή εκπαίδευση για μαθητές με συναισθηματικές ή/και συμπεριφορικές διαταραχές, αυτό δεν σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί παρέχουν πράγματι ενταξιακή εκπαίδευση στους μαθητές που την έχουν ανάγκη. (Kauffman & Badar, 2016- McKenna et al., 2023).

Η ερώτηση 3 αποσκοπούσε στην αξιολόγηση της ευαισθητοποίησης των ερωτηθέντων σχετικά με τις ειδικές επιπτώσεις του κοινωνικού θανάτου στο αντίστοιχο επαγγελματικό τους πλαίσιο: εκπαίδευση και εργασία. Ο στόχος ήταν να κατανοηθεί εάν τα άτομα ήταν εξοικειωμένα με τις πιθανές συνέπειες της κοινωνικής απομόνωσης και της αποσύνδεσης στους συγκεκριμένους τομείς τους. Η ερώτηση διαφοροποιήθηκε καθώς οι επιπτώσεις του κοινωνικού θανάτου διαφέρουν σημαντικά μεταξύ του εκπαιδευτικού και του εργασιακού περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, η παρουσίαση πληροφοριών σχετικά με το συγκεκριμένο πλαίσιο για τις συνέπειες της κοινωνικής απομόνωσης εξασφάλισε ότι η ερώτηση ήταν σχετική και ουσιαστική για κάθε ομάδα-στόχο. Και στις δύο ομάδες, περίπου οι μισοί από τους ερωτηθέντες (52% και 50,7% αντίστοιχα) γνώριζαν τις επιπτώσεις του κοινωνικού θανάτου στο περιβάλλον τους, όπως απεικονίζεται στο Σχήμα 4. Αυτό υποδηλώνει ότι ενώ υπάρχει κάποιο επίπεδο κατανόησης των συνεπειών, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στη γνώση. Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν την ανάγκη για στοχευμένες παρεμβάσεις που παρέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες και υποστήριξη τόσο στους εκπαιδευτικούς/μαθητές όσο και στους εργαζόμενους/εκπροσώπους των ΜΜΕ για την αντιμετώπιση των μοναδικών συνεπειών του κοινωνικού θανάτου στο πλαίσιο των αντίστοιχων περιβαλλόντων τους.

Σχήμα 4: Απαντήσεις στην ερώτηση 3: Ενημέρωση για τον κοινωνικό θάνατο: Σύγκριση δύο επαγγελματικών πλαισίων

4.3. Πολιτική υπευθυνότητα

Αυτή η ενότητα διερευνά τις αντιλήψεις των ερωτηθέντων για τον κοινωνικό θάνατο ως ατομική ευθύνη έναντι μιας συλλογικής ευθύνης που απαιτεί την υποστήριξη της κοινότητας. Εξετάζει την αίσθηση της δράσης τους και την προθυμία τους να δράσουν ως άτομα και στο πλαίσιο των κοινοτήτων για την αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης. Επιπλέον, επιδιώκει να εντοπίσει τα εμπόδια που αντιλαμβάνονται στην ενσωμάτωση της ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο στα εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών.

Οι τρεις ερωτήσεις που τέθηκαν σε αυτή την κατηγορία ήταν:

- *Ερώτηση 1: Η πολιτική δέσμευση αναφέρεται στον εθελοντισμό και τη συνεργασία με άλλους στο πλαίσιο κοινωνικών οργανώσεων ή κοινοτήτων για την επίτευξη κοινωνικού καλού (Zukin et al., 2006- Hsu et al., 2021). Η πολιτική ευθύνη είναι το συναίσθημα κάποιου για την προσωπική και κοινωνική ευθύνη του να βοηθάει όσους έχουν ανάγκη. Τα άτομα με πολιτική ευθύνη προτιμούν να βοηθούν άλλους που έχουν ανάγκη (Bresinger et al., 2014- Hsu et al., 2021). Πιστεύετε ότι ο κοινωνικός θάνατος είναι κάτι προσωπικό ή είναι κάτι που απαιτεί την υποστήριξη της κοινότητας;*
 - *Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Πρέπει να μάθω περισσότερα για την έννοια του κοινωνικού θανάτου για να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση.*

- *Ερώτηση 2: (διαφοροποιημένη και για τις 4 ομάδες-στόχους):*

Πιστεύετε ότι, ως ενήλικας μαθητής, μπορείτε να κάνετε κάτι για να μειώσετε τον κίνδυνο κοινωνικού θανάτου;

Πιστεύετε ότι, ως ενήλικας μαθητής, μπορείτε να κάνετε κάτι για να μειώσετε τον κίνδυνο κοινωνικού θανάτου;

Πιστεύετε ότι, ως εργαζόμενος ενήλικας, μπορείτε να κάνετε κάτι για να μειώσετε τον κίνδυνο κοινωνικού θανάτου;

Πιστεύετε ότι, ως εκπρόσωπος των ΜΜΕ, μπορείτε να κάνετε κάτι για να μειώσετε τον κίνδυνο κοινωνικού θανάτου;

- *Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Όχι.*

● *Ερώτηση 3: Ποια από τις ακόλουθες επιλογές συγκαταλέγεται στις ανησυχίες σας που μειώνουν την πιθανότητα ενσωμάτωσης των φαινομένων του κοινωνικού θανάτου στα προγράμματα σπουδών της εκπαίδευσης ενηλίκων; (παρακαλώ επιλέξτε έως 3 ανησυχίες)*

- *Πιθανές απαντήσεις: Έλλειψη δημόσιας γνώσης του φαινομένου του κοινωνικού θανάτου- Έλλειψη πρωτοβουλιών που υποστηρίζουν την ένταξη του κοινωνικού θανάτου στα προγράμματα σπουδών της εκπαίδευσης ενηλίκων- Έλλειψη έρευνας στον τομέα του κοινωνικού θανάτου- Έλλειψη εκπαίδευσης.*

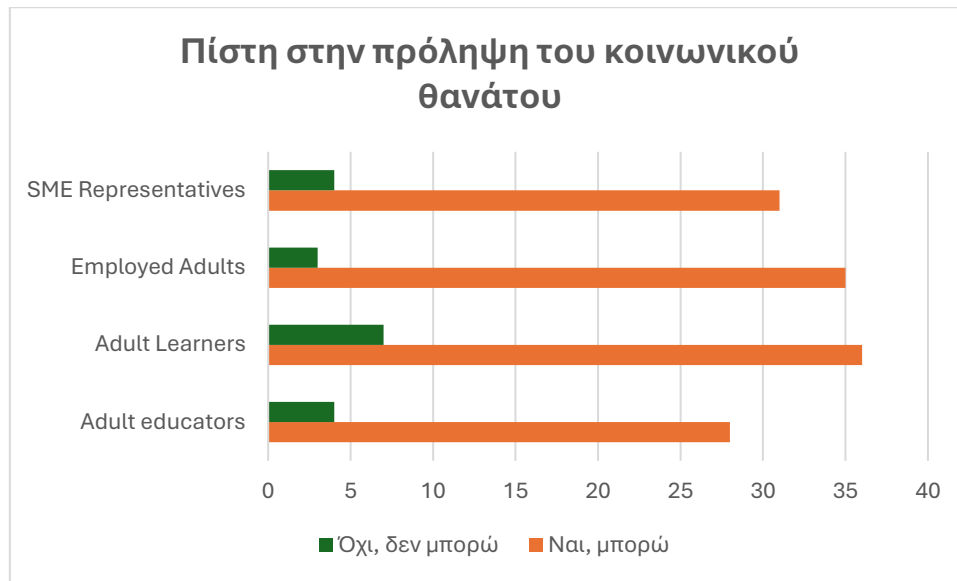
Η ερώτηση 1 αποσκοπούσε στη διερεύνηση των αντιλήψεων των ερωτηθέντων για τον κοινωνικό θάνατο ως ατομική έναντι της συλλογικής ευθύνης. Επιδίωξε να κατανοήσει αν τα άτομα πιστεύουν ότι η πρόληψη του κοινωνικού θανάτου είναι πρωτίστως προσωπική ευθύνη ή απαιτεί ευρύτερη κοινοτική υποστήριξη και δράση. Η σημαντική πλειοψηφία (70,3%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η πρόληψη του κοινωνικού θανάτου απαιτεί κοινοτική υποστήριξη. Ένα σχετικά μικρό ποσοστό (10,8%) των ερωτηθέντων θεωρεί ότι ο κοινωνικός θάνατος είναι αποκλειστικά προσωπικό ζήτημα. Σχεδόν το ένα πέμπτο (18,9%) των ερωτηθέντων εξέφρασε την ανάγκη για περαιτέρω πληροφόρηση σχετικά με την έννοια του κοινωνικού θανάτου προτού διατυπώσει γνώμη. Αυτό αναδεικνύει την ανάγκη για αυξημένη ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση σχετικά με το θέμα.

Όπως επισημαίνει ο Ornstein (2017), όλοι έχουμε το δικαίωμα στην ανάπτυξη, την εξέλιξη και τις ευκαιρίες για την εξασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Κατά συνέπεια, από αυτό προκύπτει η ανάγκη για την εκπαίδευση των ατόμων και την προώθηση της ευαισθητοποίησης. Κατά την ενσωμάτωση της κοινωνικής δικαιοσύνης, η συμβουλευτική

και η εκπαίδευση μπορούν να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο α) στη διερεύνηση των ψυχολογικών ζητημάτων από ένα κοινωνικό, πολιτισμικό και πολιτικό πλαίσιο, β) στην κεντροποίηση της κοινωνικής δικαιοσύνης για την αντιμετώπιση της κοινωνικής ανισότητας και των συνθηκών μειονεξίας, γ) στη βοήθεια των ατόμων να ξεπεράσουν τα εμπόδια που επηρεάζουν επίμονα την ψυχική τους υγεία και δ) στην εστίαση στην κοινωνική αλλαγή για χάρη της ατομικής αλλαγής και αντίστροφα. (Cheguvera & Arur, 2024).

Η ερώτηση 2 αποσκοπούσε στην αξιολόγηση της αίσθησης της δράσης των ερωτηθέντων και της πίστης τους στην ικανότητά τους να συμβάλλουν στην πρόληψη του κοινωνικού θανάτου στο πλαίσιο των αντίστοιχων ρόλων τους. Θέτοντας αυτή την ερώτηση σε κάθε ομάδα-στόχο (εκπαιδευτές ενηλίκων, ενήλικες εκπαιδευόμενους, εργαζόμενους ενήλικες και εκπροσώπους MME), η έρευνα αποσκοπούσε στην κατανόηση των προοπτικών που σχετίζονται με τους συγκεκριμένους ρόλους, καθώς κάθε ομάδα έχει μοναδικές ευθύνες και ευκαιρίες για την αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης. Θέτοντας την ερώτηση στο πλαίσιο του συγκεκριμένου πλαισίου τους, η έρευνα προσπάθησε να εντοπίσει τυχόν διαφορές στην αντιλαμβανόμενη δράση και την ικανότητα συνεισφοράς. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων εκφράζουν το υψηλότερο επίπεδο εμπιστοσύνης στην ικανότητά τους να αποτρέψουν τον κοινωνικό θάνατο (87,5%). Το ποσοστό των απαντήσεων "Ναι" είναι αξιοσημείωτα σταθερό μεταξύ των εκπαιδευτών ενηλίκων, των εργαζομένων ενηλίκων και των εκπροσώπων των MME (84,4%, 92,1% και 88,6% αντίστοιχα), όπως απεικονίζεται στο Σχήμα 5. Τα ευρήματα αναδεικνύουν μια γενική αίσθηση ενδυνάμωσης και δράσης σε όλες τις ομάδες, γεγονός που υποδηλώνει ότι τα άτομα πιστεύουν ότι μπορούν να κάνουν μια θετική διαφορά στην πρόληψη του κοινωνικού θανάτου.

Σχήμα 5: Απαντήσεις στην ερώτηση 2: Πίστη στην πρόληψη του κοινωνικού θανάτου

Η ερώτηση 3 αποσκοπούσε στον εντοπισμό των βασικών προβληματισμών και προκλήσεων που οι ερωτηθέντες αντιλαμβάνονται στην ενσωμάτωση της εκπαίδευσης και των στρατηγικών πρόληψης του κοινωνικού θανάτου στο αντίστοιχο επαγγελματικό τους πλαίσιο: την εκπαίδευση ενηλίκων και τον εργασιακό χώρο. Η ερώτηση διαφοροποιήθηκε ως προς τις ομάδες-στόχους για να εξασφαλιστεί η συνάφεια με το συγκεκριμένο πλαίσιο, καθώς οι προκλήσεις και οι ανησυχίες που σχετίζονται με την ενσωμάτωση της εκπαίδευσης για τον κοινωνικό θάνατο είναι πιθανό να διαφέρουν ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο (εκπαίδευση vs. χώρος εργασίας). Με την προσαρμογή της ερώτησης σε κάθε ομάδα, η έρευνα αποσκοπούσε στην ακριβέστερη κατανόηση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν. Καθώς η ακόλουθη εκστρατεία ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο στοχεύει σε στοχευμένες λύσεις, ο εντοπισμός των συγκεκριμένων ανησυχιών κάθε ομάδας βοηθά στην ανάπτυξη στοχευμένων παρεμβάσεων και στρατηγικών που αντιμετωπίζουν τις μοναδικές προκλήσεις και τα εμπόδια τους.

Υπάρχουν ορισμένες αλληλεπικαλυπτόμενες ανησυχίες σε όλες τις ομάδες, όπως η έλλειψη ευαισθητοποίησης και η έλλειψη πρωτοβουλιών για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης της εκπαίδευσης του κοινωνικού θανάτου. Η έλλειψη γνώσης του κοινού σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο και η έλλειψη ευαισθητοποίησης της διοίκησης αναφέρονται σταθερά ως μείζονες ανησυχίες σε όλες τις ομάδες. Οι εκπαιδευτές υπογραμμίζουν τη σημασία των πόρων και των πρωτοβουλιών για την υποστήριξη της εκπαίδευσης σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο, καθώς και την πιθανότητα απροθυμίας των

εκπαιδευομένων. Οι εκπαιδευόμενοι εκφράζουν ανησυχίες σχετικά με το στίγμα και την έλλειψη ευαισθητοποίησης, καθώς και την πεποίθηση ότι ο κοινωνικός θάνατος είναι ένα μη αντιμετωπίσιμο ζήτημα. Οι ανησυχίες στο χώρο εργασίας περιστρέφονται γύρω από την έλλειψη εκπαίδευσης, τους περιορισμούς πόρων και την έλλειψη κινήτρων μεταξύ των εργαζομένων. Τα δεδομένα που αναλύθηκαν απεικονίζονται στο Σχήμα 6.

Σχήμα 6: Απαντήσεις στην ερώτηση 3: Ανησυχίες σχετικά με την εκπαίδευση για τον κοινωνικό θάνατο: Διαφορές μεταξύ των ρόλων

4.4. Εξωτερική υποστήριξη/ Διαθέσιμες πληροφορίες

Αυτή η ενότητα έχει ως στόχο να αξιολογήσει την προηγούμενη έκθεση των ερωτηθέντων σε πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο και την αντιλαμβανόμενη ανάγκη τους για πρόσθετους πόρους και εκπαιδευτικό υλικό. Επίσης, μετρά την αντιλαμβανόμενη αξία των εκστρατειών ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο όσον αφορά την αύξηση της γνώσης και της κατανόησης του φαινομένου από την άποψη της ζήτησης και της αντιλαμβανόμενης αξίας των εκστρατειών.

Οι πέντε ερωτήσεις που τέθηκαν σε αυτό το τμήμα ήταν:

- *Ερώτηση 1: Σας έχουν δοθεί γενικές πληροφορίες για τον κοινωνικό θάνατο στο παρελθόν;*
 - *Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Όχι.*
- *Ερώτηση 2: Σας έχουν δοθεί στο παρελθόν πληροφορίες για τον κοινωνικό θάνατο στη γλώσσα σας;*
 - *Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Όχι.*
- *Ερώτηση 3: Πιστεύετε ότι υπάρχει ανάγκη για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το φαινόμενο του κοινωνικού θανάτου;*
 - *Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Όχι.*
- *Ερώτηση 4: Με την εκστρατεία ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο, το έργο CARE στοχεύει στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης και της συνοχής στην κοινωνία, τονίζοντας ότι οι εκπαιδευτικοί και οι εργοδότες αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη συμπλήρωση των δεικτών ένταξης που συνεπάγονται την αναμενόμενη παραγωγική σταδιοδρομία των ενήλικων εκπαιδευομένων και τις προσπάθειες εμπλοκής στην κοινότητα. Πιστεύετε ότι οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο μπορούν να σας βοηθήσουν να μάθετε περισσότερα για το φαινόμενο του κοινωνικού θανάτου];*
 - *Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Όχι.*
- *Ερώτηση 5: Τι ιεραρχείτε στο περιεχόμενο των εκστρατειών ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο; Παρακαλώ επιλέξτε τα 3 πιο σημαντικά.*
 - *Οι ερωτηθέντες μπορούσαν να επιλέξουν μία από τις ακόλουθες απαντήσεις: Ορισμός του κοινωνικού θανάτου- Ανάπτυξη του σχήματος κοινωνικής απομόνωσης- Συμπτώματα, επιπτώσεις και δράστες- Στρατηγικές παρέμβασης- Συστάσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού θανάτου- Ικανότητα αναγνώρισης της ύπαρξης του κοινωνικού θανάτου.*

Στην ερώτηση 1 αξιολογήθηκε η προηγούμενη έκθεση των ερωτηθέντων σε γενικές πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο. Επιδιώχθηκε να κατανοηθεί αν τα άτομα

είχαν συναντήσει πληροφορίες σχετικά με το φαινόμενο αυτό από διάφορες πηγές, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ενημέρωσης, του εκπαιδευτικού υλικού ή προσωπικών εμπειριών. Σκοπός ήταν να μετρηθεί το βασικό επίπεδο ευαισθητοποίησης και κατανόησης του κοινωνικού θανάτου στο κοινό-στόχο. Η σημαντική πλειοψηφία (81,1%) των ερωτηθέντων ανέφερε ότι δεν είχε λάβει γενικές πληροφορίες για τον κοινωνικό θάνατο. Τα δεδομένα υποδηλώνουν ένα κενό στην πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο. Το κενό αυτό θα μπορούσε να συμβάλει στην έλλειψη κατανόησης και στην περιορισμένη ικανότητα των ατόμων να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την κοινωνική απομόνωση.

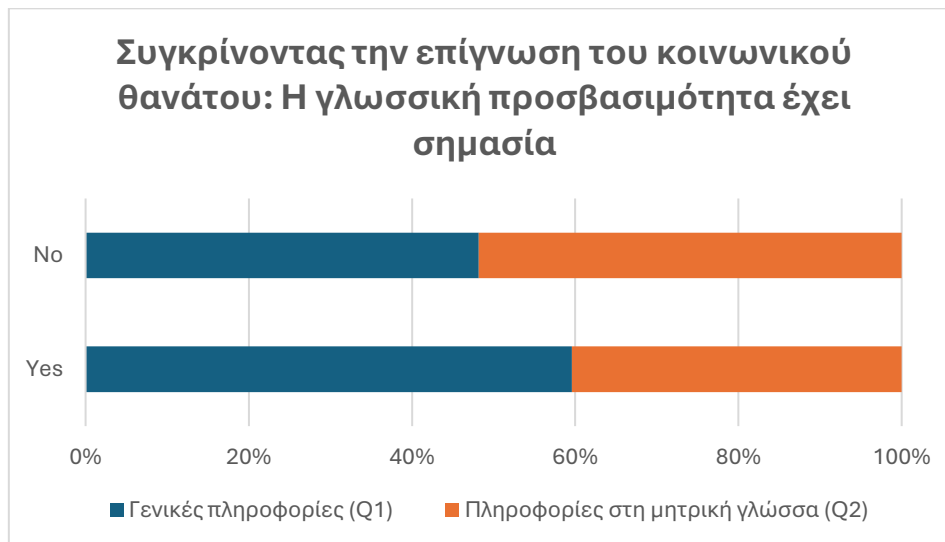
Ένας από τους αποτελεσματικούς τρόπους διάδοσης των πληροφοριών είναι οι εκστρατείες. Λαμβάνοντας μόνο υπόψη πόσο σημαντικό είναι να μεταφέρονται σωστά τέτοιες πληροφορίες στο κοινό, όπως οι Pirkis et al. (2017) θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να διασφαλιστεί ότι οι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη εκστρατειών λαμβάνουν τα σωστά μηνύματα της εκστρατείας. Όσοι σχεδιάζουν και υλοποιούν εκστρατείες πρέπει να τις αξιολογούν προσεκτικά. Χρειάζονται αξιολογήσεις που χρησιμοποιούν αυστηρούς σχεδιασμούς για την εκτίμηση των πιο σχετικών αποτελεσμάτων. Οι αξιολογήσεις αυτές θα πρέπει να εξετάζουν λεπτομερώς τη φύση των συγκεκριμένων εκστρατειών. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη η εμβέλεια της εκστρατείας για να διαπιστωθεί αν είναι λογικό να αναμένεται ότι θα επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. (Pirkis et al., 2017).

Η ερώτηση 2 αποσκοπούσε στην αξιολόγηση του κατά πόσον οι ερωτηθέντες είχαν εκτεθεί σε πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο στη μητρική τους γλώσσα. Επικεντρώθηκε στην προσβασιμότητα και τη διαθεσιμότητα πόρων και πληροφοριών σε γλώσσα που τα άτομα θα μπορούσαν εύκολα να κατανοήσουν. Τα δεδομένα υπογραμμίζουν ένα σημαντικό γλωσσικό εμπόδιο στην πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο, καθώς μόνο ένα μικρό ποσοστό (12,8%) των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είχε συναντήσει τέτοιες πληροφορίες στη μητρική του γλώσσα. Οι 18 από τους 19 ερωτηθέντες που ανέφεραν ότι έλαβαν πληροφορίες στη δική τους γλώσσα είναι από τη Σλοβενία. Η δυσανάλογη εκπροσώπηση των Σλοβένων ερωτηθέντων όσον αφορά τη λήψη πληροφοριών στη δική τους γλώσσα υποδηλώνει ότι οι γλωσσικοί πόροι και οι πληροφορίες ενδέχεται να είναι πιο εύκολα διαθέσιμες στη Σλοβενία σε σύγκριση με άλλες χώρες. Αυτό θα μπορούσε

να οφείλεται σε παράγοντες όπως κυβερνητικές πρωτοβουλίες, ομάδες υποστήριξης ή συγκεκριμένα πολιτιστικά πλαίσια.

Τα ευρήματα της ερώτησης 2 ενισχύουν τα αποτελέσματα της ερώτησης 1, όπου η πλειονότητα (81,1%) των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν είχε λάβει καμία γενική ενημέρωση για τον κοινωνικό θάνατο. Αυτό υποδηλώνει ότι η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο επιδεινώνεται από την περιορισμένη διαθεσιμότητα πόρων σε διάφορες γλώσσες. Ωστόσο, ο αριθμός των ερωτηθέντων που έχουν συναντήσει πληροφορίες στη γλώσσα τους είναι σημαντικά χαμηλότερος, γεγονός που υποδηλώνει ένα ευρύτερο χάσμα στη γλωσσική προσβασιμότητα, όπως απεικονίζεται στο Σχήμα 7.

Σχήμα 7: Απαντήσεις στις ερωτήσεις 1 και 2: Σύγκριση της ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο: Η γλωσσική προσβασιμότητα έχει σημασία

Η ερώτηση 3 αποσκοπούσε στην αξιολόγηση της αντιλαμβανόμενης από τους ερωτηθέντες ανάγκης για πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο. Διερευνήθηκε αν τα άτομα πίστευαν ότι υπήρχε έλλειψη διαθέσιμων πόρων ή γνώσεων σχετικά με το φαινόμενο αυτό. Στόχος ήταν να κατανοηθεί το επίπεδο της ζήτησης για περαιτέρω εκπαίδευση και προσπάθειες ευαισθητοποίησης. Η συντριπτική πλειοψηφία (96,6%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι υπάρχει ανάγκη για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο. Αυτό σηματοδοτεί μια ισχυρή ζήτηση για εκπαιδευτικούς πόρους, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και πρωτοβουλίες που αφορούν αυτό το πολύπλοκο ζήτημα. Μόνο το 3,4% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι υπάρχουν ήδη επαρκείς πληροφορίες. Αυτό υποδηλώνει μια πιθανή έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τους υπάρχοντες πόρους και

το υπάρχον υλικό, ή μπορεί να αντανακλά την αντίληψη ότι οι τρέχουσες πληροφορίες δεν είναι επαρκώς περιεκτικές ή προσβάσιμες.

Η ερώτηση 4 αποσκοπούσε στην εκτίμηση των αντιλήψεων των ερωτηθέντων σχετικά με την πιθανή αξία των εκστρατειών ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο στην αύξηση της κατανόησης του φαινομένου. Επιδίωξε να κατανοήσει κατά πόσον τα άτομα πιστεύουν ότι οι εκστρατείες αυτές μπορούν να χρησιμεύσουν ως πολύτιμο εργαλείο για την εκπαίδευση και την απόκτηση γνώσεων. Η συντριπτική πλειοψηφία (96,6%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο μπορούν να τους βοηθήσουν να μάθουν περισσότερα για τον κοινωνικό θάνατο. Αυτό υποδηλώνει μια ισχυρή δεκτικότητα σε τέτοιες εκστρατείες και την αναγνώριση της δυνατότητάς τους να αυξήσουν τη γνώση και την κατανόηση.

Τα αποτελέσματα της ερώτησης 4 ενισχύουν τα ευρήματα της ερώτησης 3, όπου οι ερωτηθέντες εξέφρασαν με συντριπτική πλειοψηφία την ανάγκη για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο. Η ισχυρή πεποίθηση για την αξία των εκστρατειών ευαισθητοποίησης υποδηλώνει την προθυμία συμμετοχής σε αυτές τις πρωτοβουλίες και τη ζήτηση για πρόσθετους πόρους και πληροφορίες.

Η ερώτηση 5 αποσκοπούσε στην κατανόηση των προτιμήσεων των ερωτηθέντων σχετικά με το περιεχόμενο των εκστρατειών ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο. Επιδιώχθηκε να προσδιοριστούν τα θέματα που θεωρούσαν πιο σημαντικά να συμπεριληφθούν σε αυτές τις εκστρατείες για να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητά τους στην ευαισθητοποίηση και την προώθηση της κατανόησης. Και στις τέσσερις ομάδες-στόχους, οι τρεις πιο συχνά ιεραρχημένοι τομείς περιεχομένου είναι οι εξής:

1. Συμπτώματα, επιπτώσεις και δράστες (68 συνολικές αναφορές)
2. Συστάσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού θανάτου (60 συνολικές αναφορές)
3. Ορισμός του κοινωνικού θανάτου (55 συνολικές αναφορές)

Οι εκπαιδευτές ενηλίκων δίνουν προτεραιότητα στην κατανόηση των βασικών εννοιών του κοινωνικού θανάτου, συμπεριλαμβανομένου του ορισμού του, των επιπτώσεών του και των παραγόντων που συμβάλλουν σε αυτόν. Ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τα "Συμπτώματα, τις επιπτώσεις και τους δράστες" του κοινωνικού θανάτου, καθώς και για την "Ικανότητα αναγνώρισης της ύπαρξης του κοινωνικού θανάτου". Εκτιμούν επίσης τους πόρους που

παρέχουν πρακτικές "Στρατηγικές παρέμβασης", αναγνωρίζοντας την ανάγκη να εξοπλιστούν με εργαλεία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Η ανάπτυξη του "σχήματος κοινωνικής απομόνωσης" θεωρείται επίσης σημαντική, καθώς τους βοηθά να κατανοήσουν τις δυναμικές και τις διαδικασίες που συμβάλλουν στην κοινωνική απομόνωση.

Οι ενήλικοι μαθητές δίνουν μεγάλη έμφαση στην πρακτική καθοδήγηση και τις λύσεις. Οι κορυφαίες προτεραιότητές τους είναι "Συστάσεις σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης του κοινωνικού θανάτου" και "Ικανότητα αναγνώρισης της ύπαρξης του κοινωνικού θανάτου". Θέλουν να γνωρίζουν τι μπορούν να κάνουν για να αντιμετωπίσουν το ζήτημα και να αναγνωρίσουν πιθανά σημάδια κοινωνικής απομόνωσης στον εαυτό τους και σε άλλους. Η "Ανάπτυξη σχήματος κοινωνικής απομόνωσης" αποτελεί επίσης βασική προτεραιότητα για τους εκπαιδευόμενους, αντανακλώντας το ενδιαφέρον τους για την κατανόηση της διαδικασίας του τρόπου με τον οποίο αναπτύσσεται η κοινωνική απομόνωση.

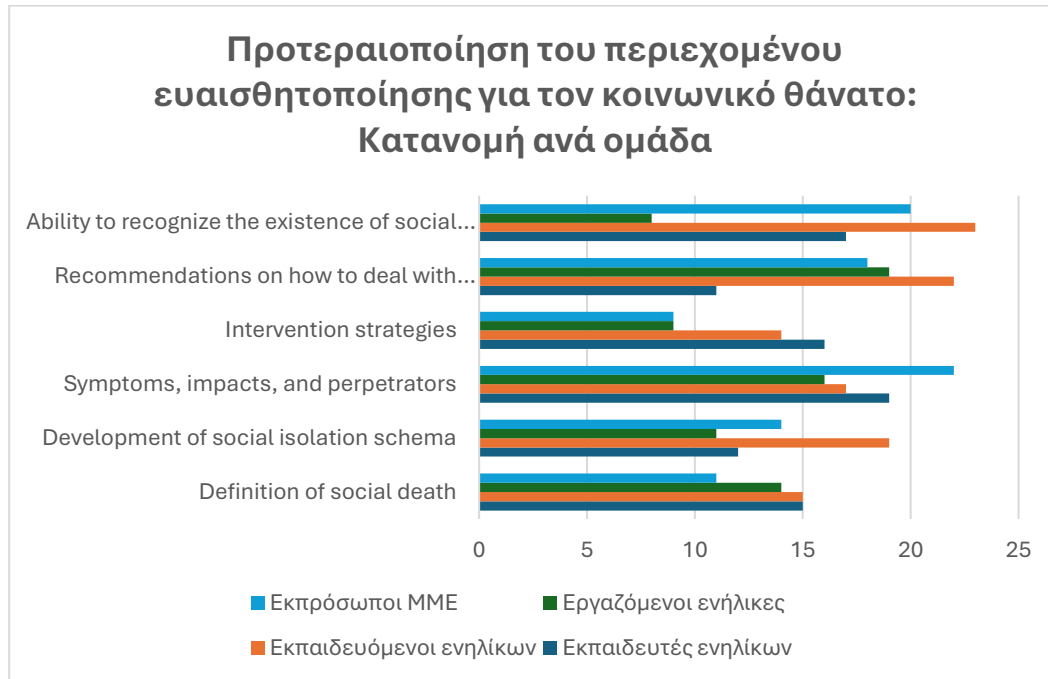
Παρόμοια με τις άλλες ομάδες, οι εκπρόσωποι των ΜΜΕ δίνουν προτεραιότητα στην κατανόηση των βασικών εννοιών του κοινωνικού θανάτου, ιδίως των "συμπτωμάτων, των επιπτώσεων και των δραστών". Τονίζουν επίσης τη σημασία των πρακτικών λύσεων και επιθυμούν να λάβουν "Συστάσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού θανάτου". Επιπλέον, τονίζουν την ανάγκη να είναι σε θέση να "αναγνωρίζουν την ύπαρξη κοινωνικού θανάτου" στον εργασιακό χώρο, υποδεικνύοντας την επιθυμία τους για εργαλεία και στρατηγικές για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση πιθανών σημείων κοινωνικής απομόνωσης στους οργανισμούς τους.

Οι εργαζόμενοι ενήλικες δίνουν προτεραιότητα στην κατανόηση των βασικών πτυχών του κοινωνικού θανάτου, εστιάζοντας στα "Συμπτώματα, επιπτώσεις και δράστες" και στον "Ορισμό του κοινωνικού θανάτου". Ενδιαφέρονται επίσης για πρακτική καθοδήγηση και "Συστάσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού θανάτου". Ενώ εκτιμούν τις "Στρατηγικές παρέμβασης" και την "Ικανότητα αναγνώρισης της ύπαρξης του κοινωνικού θανάτου", αυτές θεωρούνται λιγότερο επείγουσες προτεραιότητες σε σύγκριση με άλλες ομάδες.

Ενώ κάθε ομάδα-στόχος έχει τις δικές της προτεραιότητες, υπάρχει ένα κοινό στοιχείο και στις τέσσερις ομάδες, όπως φαίνεται στο Σχήμα 8: εκτιμούν την κατανόηση των θεμελιωδών πτυχών του κοινωνικού θανάτου (ορισμός, συμπτώματα, επιπτώσεις), την εξεύρεση πρακτικών λύσεων (συστάσεις, στρατηγικές παρέμβασης) και την ικανότητα αναγνώρισης της κοινωνικής απομόνωσης. Αυτές οι κοινές προτεραιότητες υπογραμμίζουν

την ανάγκη για ολοκληρωμένες εκστρατείες που παρέχουν ένα μείγμα πληροφοριών, πρακτικής καθοδήγησης και εργαλείων για την ενδυνάμωση των ατόμων ώστε να αντιμετωπίσουν την κοινωνική απομόνωση σε διάφορα πλαίσια.

Σχήμα 8: Απαντήσεις στην ερώτηση 5: Ιεράρχηση του περιεχομένου ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο: Κατανομή ανά ομάδα

5. Συμπεράσματα

Η έκθεση βασικής χαρτογράφησης της ευαισθητοποίησης σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο αποσκοπούσε στην κατανόηση των γνώσεων, των στάσεων και των αντιλήψεων των εκπαιδευτών ενηλίκων, των εκπαιδευομένων, των εργαζομένων ενηλίκων και των εκπροσώπων των ΜΜΕ σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο. Η έρευνα επιδίωξε να μετρήσει την υφιστάμενη ευαισθητοποίησή τους, να εντοπίσει τα κενά γνώσεων, να διερευνήσει τις αντιλήψεις τους για την ευθύνη και να αξιολογήσει την ανάγκη για μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης για τον κοινωνικό θάνατο.

Η έκθεση πέτυχε με επιτυχία τον στόχο της να αξιολογήσει το τρέχον επίπεδο ευαισθητοποίησης σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο στις διάφορες ομάδες-στόχους. Αν και περιορίστηκε από το μέγεθος του δείγματος, ο σχεδιασμός της έρευνας παρείχε πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες που σχετίζονται με την ευαισθητοποίηση και την προώθηση δράσεων για την αντιμετώπιση της πρόληψης του κοινωνικού θανάτου.

Η έκθεση χρησιμοποίησε μεθοδολογία ποσοτικής έρευνας για τη συλλογή δεδομένων από 148 ερωτηθέντες στη Λετονία, την Κύπρο και τη Σλοβενία. Το δείγμα ήταν ποικίλο όσον αφορά την ηλικία και τους επαγγελματικούς ρόλους. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με τη χρήση περιγραφικών στατιστικών στοιχείων για τον εντοπισμό βασικών τάσεων και προτύπων.

Η έρευνα αποκάλυψε σημαντική έλλειψη ευαισθητοποίησης σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο σε όλες τις ομάδες-στόχους. Αυτό υπογραμμίζει την επείγουσα ανάγκη για αυξημένη εκπαίδευση και πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης για την αντιμετώπιση του ζητήματος. Ενώ οι εκπαιδευτές ενηλίκων εμφάνισαν ελαφρώς υψηλότερη ευαισθητοποίηση, υπάρχει σημαντική ανάγκη να διευρυνθεί η ευαισθητοποίηση μεταξύ των ενηλίκων εκπαιδευομένων, των εργαζομένων ενηλίκων και των εκπροσώπων των ΜΜΕ.

Τα ευρήματα δείχνουν ένα μέτριο επίπεδο ενημέρωσης σχετικά με τα συμπτώματα, τις επιπτώσεις και τις αιτίες του κοινωνικού θανάτου. Ωστόσο, υπάρχει αξιοσημείωτη ανάγκη για βαθύτερη κατανόηση και γνώση αυτών των πτυχών. Επιπλέον, υπάρχει σαφής αντίληψη μεταξύ των ερωτηθέντων ότι ο κοινωνικός θάνατος μπορεί να προληφθεί, γεγονός που αναδεικνύει τη δυνατότητα θετικής αλλαγής.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων πιστεύει ότι ο κοινωνικός θάνατος απαιτεί την υποστήριξη της κοινότητας και συλλογική δράση. Αυτό υποδηλώνει την αναγνώριση ότι η αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης αποτελεί κοινή ευθύνη. Ωστόσο, υπάρχει επίσης σημαντική ανάγκη για εκπαίδευση και πόρους για την ενδυνάμωση των ατόμων ώστε να δράσουν στους αντίστοιχους ρόλους τους και στις κοινότητές τους.

Οι ερωτηθέντες εξέφρασαν σε συντριπτικό βαθμό την ανάγκη για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον κοινωνικό θάνατο και αναγνώρισαν τη δυναμική αξία των εκστρατειών ευαισθητοποίησης για την αύξηση των γνώσεων. Έδωσαν προτεραιότητα στις πληροφορίες που παρέχουν ακριβή ορισμό, πρακτικές στρατηγικές και εργαλεία για την αναγνώριση και την αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης. Ωστόσο, η γλωσσική προσβασιμότητα παραμένει σημαντική πρόκληση, καθώς οι περισσότεροι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι δεν έχουν συναντήσει πληροφορίες για τον κοινωνικό θάνατο στη γλώσσα τους.

Η μελέτη έχει αρκετούς περιορισμούς. Πρώτον, βασίστηκε σε ένα σχετικά μικρό δείγμα ατόμων. Δεύτερον, στηρίχθηκε σε μια αξιολόγηση σε ένα μόνο χρονικό σημείο, περιορίζοντας τη δυνατότητα παρακολούθησης των αλλαγών στην ευαισθητοποίηση και τις στάσεις με την πάροδο του χρόνου.

Η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να στοχεύει στην αντιμετώπιση αυτών των περιορισμών. Η συλλογή δεδομένων από ένα πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα, συμπεριλαμβανομένων ατόμων με διαφορετικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο, είναι απαραίτητη. Επιπλέον, απαιτούνται διαχρονικές μελέτες για την παρακολούθηση των αλλαγών στην ευαισθητοποίηση, τις στάσεις και τις συμπεριφορές με την πάροδο του χρόνου. Η ποιοτική έρευνα μπορεί να ενσωματωθεί για να παρέχει πλουσιότερες γνώσεις σχετικά με τις ατομικές εμπειρίες και αντιλήψεις. Επιπλέον, η μελλοντική έρευνα θα πρέπει να διερευνήσει τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες ενσωμάτωσης της εκπαίδευσης για τον κοινωνικό θάνατο σε διαφορετικά πλαίσια και την ανάπτυξη στοχευμένων παρεμβάσεων.

6. Αναφορές

7. Arbour, M., Walker, K., Houston, J. (2023). Trauma-Informed Pedagogy: Instructional Strategies to Support Student Success. Wiley Online library. Journal of Midwifery & Women's Health, 69 (1): 25-32. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1111/jmwh.13539>
8. Auais, M., Fadi Al-Zoubi, F., Matheson, A., Brown, K., Magaziner, J., French, D.S. (2019). Understanding the role of social factors in recovery after hip fractures: A structured scoping review. Health Soc. Care Community 27(6), 1375–1387.
9. Bai, Y., Lu, L., & Lin-Schilstra, L. (2022). Auxiliaries to abusive supervisors: The spillover effects of peer mistreatment on employee performance. Journal of Business Ethics, 178, 219–237.
10. Bresinger J., Gullan R., Chakars J. (2014). The news media and new media: The Internet's effect on civic engagement. Media Psychology Review, 8(1), 654–674.
11. Cheguvera, N., Arur, A.A. (2024). Exploring How Gender and Culture Shape the Lived Experiences of Indian Clients with Emotional Abuse: A Social Justice Approach to Counselling. Int J Adv Counselling 46, 538–566. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1007/s10447-024-09561-4>
12. Dillard, N., Storberg-Walker, J. (2022). Co-Conspirators: The Journey of Two Educators to Engage JEDI Within Critical Leadership Education. In: Marques, J., Dhiman, S. (eds) Leading With Diversity, Equity and Inclusion. Future of Business and Finance. Springer, Cham. https://doi-org.resursi.rtu.lv/10.1007/978-3-030-95652-3_19
13. Doğan, R. (2020). Can Honor Killings Be Explained With the Concept of Social Death? Reinterpreting Social Psychological Evidence. Homicide Studies, 24(2), 127-150. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1177/1088767919827344>
14. Edwards, A. A., Steacy, L. M., Siegelman, N., Rigobon, V. M., Kearns, D. M., Rueckl, J. G., Compton, D. L. (2022). Unpacking the unique relationship between set for variability and word reading development: Examining word- and child-level predictors of performance. Journal of Educational Psychology, 114(6), 1242–1256. <https://doi.org/10.1037/edu000069>.
15. Ghane, G., Zare, Z., Shahsavari, H. et al. (2024). The process of social death in patients with hip fracture. Sci Rep 14, 1707. <https://doi-org.resursi.rtu.lv/10.1038/s41598-023-50115-2>
16. Hsu, P.-C., Chang, I.-H., & Chen, R.-S. (2021). The Impacts of College Students' Civic Responsibility on Civic Engagement via Online Technology: The Mediations of Civic Learning and Civic Expression. Sage Open, 11(3). <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1177/21582440211031909>
17. Huang, W., & Yuan, C. (2023). Workplace ostracism and helping behavior: A cross-level investigation. Journal of Business Ethics, 1–14.
18. Kauffman, J. M., & Badar, J. (2016). It's instruction over place-not the other way around! Phi Delta Kappan, 98(4), 55–59. <https://doi-org.datubazes.lanet.lv/10.1177/0031721716681778>
19. Kipling D. Williams. (2007). Ostracism: The Kiss of Social Death. Wiley Online Library, Social and Personality Psychology Comapass, 1(1): 236-247. <https://doi.org/10.1111/j.1751-9004.2007.00004.x>

20. Králová, J. (2015). What is social death? *Contemporary Social Science*, 10(3), 235–248. <https://doi.org/10.1080/21582041.2015.1114407>
21. Liu, C., Li, H., & Li, L. (2022). Examining the curvilinear relationship of job performance, supervisor ostracism, and turnover intentions. *Journal of Vocational Behavior*, 138, 103787.
22. Lyu, Y., & Zhu, H. (2019). The predictive effects of workplace ostracism on employee attitudes: A job embeddedness perspective. *Journal of Business Ethics*, 158, 1083–1095.
23. McDaniel LR, Morris C. (2020) The second victim phenomenon: how are midwives affected? *J Midwifery Womens Health*. 65(4): 503-511. doi:10.1111/jmwh.13092
24. McKenna, W.J., Newton, X. Brigham, F. (2023). Impact of co-teaching on general educator self-reported knowledge and use of inclusive practices for students with emotional and behavioral disabilities: A pilot investigation. *Wiley Online library. Psychology in the Schools*, V 60, 8, pp. 2782-2794. <https://doi.org/resursi.rtu.lv/10.1002/pits.22890>
25. Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2009). Boosting attachment security to promote mental health, prosocial values, and inter-group tolerance. *Psychological Inquiry*, 18, 139–156. <https://doi.org/10.1080/10478400701512646>
26. Norwood, F. (2009). *The Maintenance of Life: Preventing Social Death through Euthanasia Talk and End-of-Life Care - Lessons from the Netherlands*. Durham, NC: Carolina Academic Press.
27. Pirkis, J., Rossetto, A., Nicholas, A., Ftanou, M., Robinson, J., & Reavley, N. (2017). Suicide Prevention Media Campaigns: A Systematic Literature Review. *Health Communication*, 34(4), 402–414. <https://doi.org/10.1080/10410236.2017.1405484>
28. Simandan, D. (2021). Social capital, population health, and the gendered statistics of cardiovascular and all-cause mortality. *SSM-Popul. Health* 16, 100971.
29. Steele, C., Kidd, D. C., Castano, E. (2015). On social death: Ostracism and the accessibility of death thoughts. *Death Stud.* 39(1), 19–23.
30. Waid J, Uhrich M. (2019). A scoping review of the theory and practice of positive Youth Development. *Br J Soc Work.*;50(1):5–24.
31. Yaakobi, E. (2019). Fear of death mediates ostracism distress and the moderating role of attachment internal working models. *Wiley Online Library, European Journal of Social Psychology*, 49 (3): 645-657. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2532>
32. Zukin C., Keeter S., Andolina M., Jenkins K., Carpini M. X. D. (2006). *A new engagement? Political participation, civic life, and the changing American citizen*. Oxford University Press.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Adult Educators:

This survey has been designed in order to identify the needs and challenges about the social death phenomenon from the perspective of adult educators. The survey will take 10-15 minutes to complete. Thank you very much for your participation in advance.

Note: *The data obtained will be STRICTLY used for research purposes.*

During the study, the data will be collected, stored and analyzed on an online platform. The essential steps have been adopted to ensure the protection of the personal data and the sensitive information, based on the following Regulation and Directive.

Regulation (EU) 2016/679 for the protection of individuals regarding the processing of personal data and the free movement of such data and repealing Directive 95/46 / EC (General Data Protection Regulation).

By completing and submitting the questionnaire, you consent to the collection, storage, and processing of your personal data.

Section 1: Demographic Questions

Q1: What is your gender?

-Male

-Female

-Non-binary

-Prefer not say

Q2: What is your age-range?

-18-24

-25-34

-35-44

-45-54

-55+

Q3: What is your highest level of education?

-I did not complete secondary/ high school

- High school or baccalareate or A- levels
- Professional qualification
- Bachelor's degree or similar
- Masters or Doctoral degree

Q4: What is your country of residence?

- Latvia
- Cyprus
- Slovenia

Section 2: Awareness-based Questions

The key features identify Social Death as "when people no longer have any hope of engaging in social roles and are considered dead while biologically alive; people with a lost sense of belonging to a group, culture or place under the pressure of circumstances".

Q5: In general terms, have you heard about the term 'social death' before?

- Yes
- No

Q6: In the field of adult education, have you heard about the term 'social death' before?

- Yes
- No

Q7: Based on the definition provided above, do you think social death is preventable?

- Yes
- No

Q8: As an adult educator, do you know any strategies that can reduce the risk of social death within the field of adult education?

Section 3: Symptoms, Impacts, and Causes

According to research (Borgstrom, 2015; Doğan, 2020), the causes of social death can often be rejection, maltreatment, ostracism, expulsion, the withdrawal of community support, or the support of those who had close and continuous relationships with the individual in question. Another study (Norwood, 2009) indicates that social death is caused by deep losses.

Q9: Have you heard about the causes of social death before?

-Yes

-No

According to research (Norwood, 2009), the symptoms of social death are loss of identity, loss of ability to participate in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life. Another study indicates (Doğan, 2020) that a person's value in his own eyes is profoundly lost.

Q10: Have you heard about the symptoms of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Wang et al., 2024), the impact of ostracism (social death) on education affects academic performance, it reduces the students' sense of social belonging, as well as reduces the motivation to participate in the learning process, reduces cognitive involvement.

Q11: Are you aware of those impacts?

-Yes

-No

Section 4: Civic Responsibility

Civic engagement refers to volunteering and working with others within social organizations or communities to achieve social good (Zukin et al., 2006; Hsu et al., 2021). Civic responsibility is one's feeling about one's personal and social responsibility for helping those in need. People with civic responsibility prefer helping others who are in need (Bresinger et al., 2014; Hsu et al., 2021).

Q12: Do you think social death is something personal, or is it something that requires community support?

-Personal

-Requires community support

-I need to learn more about social death concept to answer this question

Q13: Do you think, as an adult educator, you can do something to reduce the risk of social death?

-Yes I can

-No I cannot

Q14: Which of the following options is among your concerns that reduces the likelihood of integrating social death phenomena within adult education curricula? (please choose up to 3 concerns)

-Lack of education

-Lack of research in the field of social death

-Lack of initiatives that support the integration of social death within adult education curricula

-Lack of public knowledge on the social death phenomenon

-Social death's subtle nature - making it difficult to detect and develop intervention

-Adult learners' unwillingness to get trained on the social death topic

Section 5: External Support/ Available Information

Q15: Have you been provided with general information about social death before?

-Yes

-No

Q16: Have you been provided with information about social death in your own language before?

-Yes

-No

Q17: Do you think there is a need to have more information about the social death phenomenon?

-Yes

-No

With the social death awareness campaign, the CARE project aims to enhance trust and cohesion in society, emphasising that educators and employers take responsibility for supplementing inclusion indicators that impend adult learners' expected productive careers and community engagement efforts.

Q18: Do you think social death awareness campaigns can help you to learn more about the social death phenomenon?

-Yes

-No

Q18: What do you prioritize within the content of social death awareness campaigns?
Please choose the 3 most important ones.

- Definition of social death
- Development of social isolation schema
- Symptoms, impacts, and perpetrators
- Intervention strategies
- Recommendations on how to deal with social death
- Ability to recognize the existence of social death

SME representatives:

This survey has been designed in order to identify the needs and challenges about the social death phenomenon from the perspective of SME representatives. The survey will take 10-15 minutes to complete. Thank you very much for your participation in advance.

Note: *The data obtained will be STRICTLY used for research purposes.*

During the study, the data will be collected, stored and analyzed on an online platform. The essential steps have been adopted to ensure the protection of the personal data and the sensitive information, based on the following Regulation and Directive.

Regulation (EU) 2016/679 for the protection of individuals regarding the processing of personal data and the free movement of such data and repealing Directive 95/46 / EC (General Data Protection Regulation).

By completing and submitting the questionnaire, you consent to the collection, storage, and processing of your personal data.

Section 1: Demographic Questions

Q1: What is your gender?

- Male
- Female
- Non-binary
- Prefer not say

Q2: What is your age-range?

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55+

Q3: What is your highest level of education?

- I did not complete secondary/ high school
- High school or baccalaureate or A- levels
- Professional qualification
- Bachelor's degree or similar
- Masters or Doctoral degree

Q4: What is your country of residence?

- Latvia
- Cyprus
- Slovenia

Section 2: Awareness-based Questions

The key features identify Social Death as "when people no longer have any hope of engaging in social roles and are considered dead while biologically alive; people with a lost sense of belonging to a group, culture or place under the pressure of circumstances".

Q5: In general terms, have you heard about the term 'social death' before?

-Yes

-No

Q6: Under the scope of workplace risk assessment, have you heard about the term 'social death' before?

-Yes

-No

Q7: Based on the definition provided above, do you think social death is preventable?

-Yes

-No

Q8: As a SME representative, do you know any strategies that can reduce the risk of social death within the workplace?

-Yes

-No

Section 3: Symptoms, Impacts, and Causes

According to research (Borgstrom, 2015; Doğan, 2020), the causes of social death can often be rejection, maltreatment, ostracism, expulsion, the withdrawal of community support, or the support of those who had close and continuous relationships with the individual in question. Another study (Norwood, 2009) indicates that social death is caused by deep losses.

Q9: Have you heard about the causes of social death before?

-Yes

-No

According to research (Norwood, 2009), the symptoms of social death are loss of identity, loss of ability to participate in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life. Another study indicates (Doğan, 2020) that a person's value in his own eyes is profoundly lost.

Q10: Have you heard about the symptoms of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Wang et al., 2024), the impact of ostracism (social death) on education affects academic performance, it reduces the students' sense of social belonging, as well as reduces the motivation to participate in the learning process, reduces cognitive involvement.

Q11: Are you aware of those impacts?

-Yes

-No

Section 4: Civic Responsibility

Civic engagement refers to volunteering and working with others within social organizations or communities to achieve social good (Zukin et al., 2006; Hsu et al., 2021). Civic responsibility is one's feeling about one's personal and social responsibility for helping those in need. People with civic responsibility prefer helping others who are in need (Bresinger et al., 2014; Hsu et al., 2021).

Q12: Do you think social death is something personal, or is it something that requires community support?

-Personal

-Requires community support

-I need to learn more about social death concept to answer this question

Q13: Do you think, as a SME representative, you can do something to reduce the risk of social death?

-Yes I can

-No I cannot

Q14: Which of the following options is among your concerns that reduces the likelihood of integrating social death education and prevention strategies within your workplace? (please choose up to 3 concerns)

-Lack of employer education/training

-Lack of employee education/training

- Lack of initiatives that support the integration of social death within workplace environment
- Resources required for the training of the staff about the social death phenomenon (e.g., budget and time constraints)
- The staffs' lack of motivation to learn more about the social death concept

Section 5: External Support/ Available Information

Q15: Have you been provided with general information about social death before?

- Yes
- No

Q16: Have you been provided with information about social death in your own language before?

- Yes
- No

Q17: Do you think there is a need to have more information about the social death phenomenon?

- Yes
- No

With the social death awareness campaign, the CARE project aims to enhance trust and cohesion in society, emphasising that educators and employers take responsibility for supplementing inclusion indicators that impend adult learners' expected productive careers and community engagement efforts.

Q18: Do you think social death awareness campaigns can help you to learn more about the social death phenomenon?

- Yes
- No

Q19: What do you prioritize within the content of social death awareness campaigns?
Please choose the 3 most important ones.

- Definition of social death
- Development of social isolation schema
- Symptoms, impacts, and perpetrators
- Intervention strategies
- Recommendations on how to deal with social death
- Ability to recognize the existence of social death

Employed Adults:

This survey has been designed in order to identify the needs and challenges about the social death phenomenon from the perspective of employed adults. The survey will take 10-15 minutes to complete. Thank you very much for your participation in advance.

Note: *The data obtained will be STRICTLY used for research purposes.*

During the study, the data will be collected, stored and analyzed on an online platform. The essential steps have been adopted to ensure the protection of the personal data and the sensitive information, based on the following Regulation and Directive.

Regulation (EU) 2016/679 for the protection of individuals regarding the processing of personal data and the free movement of such data and repealing Directive 95/46 / EC (General Data Protection Regulation).

By completing and submitting the questionnaire, you consent to the collection, storage, and processing of your personal data.

Section 1: Demographic Questions

Q1: What is your gender?

- Male
- Female
- Non-binary
- Prefer not say

Q2: What is your age-range?

- 18-24
- 25-34
- 35-44

-45-54

-55+

Q3: What is your highest level of education?

-I did not complete secondary/ high school

-High school or baccalaureate or A- levels

-Professional qualification

-Bachelor's degree or similar

-Masters or Doctoral degree

Q4: What is your country of residence?

-Latvia

-Cyprus

-Slovenia

Section 2: Awareness-based Questions

The key features identify Social Death as "when people no longer have any hope of engaging in social roles and are considered dead while biologically alive; people with a lost sense of belonging to a group, culture or place under the pressure of circumstances".

Q5: In general terms, have you heard about the term 'social death' before?

-Yes

-No

Q6: Within the workplace, have you heard about the term 'social death' before?

-Yes

-No

Q7: Based on the definition provided above, do you think social death is preventable?

-Yes

-No

Q8: As an employed adult, do you know any strategies that can reduce the risk of social death occurring within the workplace?

Section 3: Symptoms, Impacts, and Causes

According to the research (Borgstrom, 2015; Doğan, 2020), causes of social death can often be rejection, maltreatment, ostracism, expulsion, the withdrawal of community support, or the support of those who had a close and continuous relationship with the individual in question. Another study indicates (Norwood, 2009) that social death is caused by deep losses: loss of identity, loss of ability to take part in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life.

Q9: Have you heard about the causes of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Norwood, 2009), the symptoms of social death are loss of identity, loss of ability to take part in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life. Another study indicates (Doğan, 2020) that the value of a person in his own eyes is profoundly lost.

Q10: Have you heard about the symptoms of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Wang et al., 2023), the impacts of ostracism (social death) in the workplace affect employee well-being, consumes employees' emotional resources and cause emotional exhaustion; the atmosphere of trust among colleagues disappears, creating an unfavourable climate, employee turnover, productivity decreases.

Q11: Are you aware of those impacts?

-Yes

-No

Section 4: Civic Responsibility

Civic engagement refers to taking part in volunteer activities through working with others within social organizations or communities to achieve social good (Zukin et al., 2006; Hsu et

al., 2021). Civic responsibility as one's feeling about their personal and social responsibility for helping those people in need. The person with civic responsibility preferred helping others who needed it (Bresinger et al., 2014; Hsu et al., 2021).

Q12: Do you think social death is something personal, or is it something that requires community support?

- Personal
- Requires community support
- I need to learn more about social death concept to answer this question

Q13: Do you think, as an employed adult, you can do something to reduce the risk of social death?

- Yes I can
- No I cannot

Q14: Which of the following options is among your concerns that reduces the likelihood of integrating social death education and prevention strategies within your workplace? (please choose up to 3 concerns)

- Lack of awareness among the management regarding the existence of social death
- Awareness is evident among the management but they do not care to fight against the social death
- Lack of management-level education about the social death
- Lack of awareness among employees regarding the existence of social death
- Lack of interest among employees to learn more about the social death

Section 5: External Support/ Available Information

Q15: Have you been provided with general information about social death before?

- Yes
- No

Q16: Have you been provided with information about social death in your own language before?

-Yes

-No

Q17: Do you think there is a need to have more information about the social death phenomenon?

-Yes

-No

With the social death awareness campaign, the CARE project aims to enhance trust and cohesion in society, emphasizing that educators and employers take responsibility for supplementing inclusion indicators that impend adult learners' expected productive careers and community engagement efforts.

Q18: Do you think social death awareness campaigns can help you to learn more about the social death phenomenon?

-Yes

-No

Q19: What do you prioritize within the content of social death awareness campaigns? Please choose the 3 most important ones.

- Definition of social death
- Development of social isolation schema
- Symptoms, impacts, and perpetrators
- Intervention strategies
- Recommendations on how to deal with social death
- Ability to recognize the existence of social death

Adult Learners:

This survey has been designed in order to identify the needs and challenges about the social death phenomenon from the perspective of adult learners. The survey will take 10-15 minutes to complete. Thank you very much for your participation in advance.

Note: *The data obtained will be STRICTLY used for research purposes.*

During the study, the data will be collected, stored and analyzed on an online platform. The essential steps have been adopted to ensure the protection of the personal data and the sensitive information, based on the following Regulation and Directive.

Regulation (EU) 2016/679 for the protection of individuals regarding the processing of personal data and the free movement of such data and repealing Directive 95/46 / EC (General Data Protection Regulation).

By completing and submitting the questionnaire, you consent to the collection, storage, and processing of your personal data.

Section 1: Demographic Questions

Q1: What is your gender?

- Male
- Female
- Non-binary
- Prefer not say

Q2: What is your age-range?

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45-54
- 55+

Q3: What is your highest level of education?

- I did not complete secondary/ high school
- High school or baccalaureate or A- levels
- Professional qualification
- Bachelor's degree or similar
- Masters or Doctoral degree

Q4: What is your country of residence?

- Latvia
- Cyprus
- Slovenia

Section 2: Awareness-based Questions

The key features identify Social Death as "when people no longer have any hope of engaging in social roles and are considered dead while biologically alive; people with a lost sense of belonging to a group, culture or place under the pressure of circumstances".

Q5: In general terms, have you heard about the term 'social death' before?

- Yes
- No

Q6: During your learning phase (e.g., courses), have you heard about the term 'social death' before?

- Yes
- No

Q7: Based on the definition provided above, do you think social death is preventable?

- Yes
- No

Q8: As an adult learner, do you know any strategies that can reduce the risk of social death occurring within the workplace?

- Yes
- No

Section 3: Symptoms, Impacts, and Causes

According to the research (Borgstrom, 2015; Doğan, 2020), causes of social death can often be rejection, maltreatment, ostracism, expulsion, the withdrawal of community support, or the support of those who had a close and continuous relationship with the individual in question. Another study indicates (Norwood, 2009) that social death is caused by deep

losses: loss of identity, loss of ability to take part in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life.

Q9: Have you heard about the causes of social death before?

-Yes

-No

According to the research (Norwood, 2009), the symptoms of social death are loss of identity, loss of ability to take part in daily activities, and loss of social relationships, which causes disconnection from social life. Another study indicates (Doğan, 2020) that the value of a person in his own eyes is profoundly lost.

Q10: Have you heard about the symptoms of social death before?

-Yes

-No

According to the research (American Psychological Association), the impacts of social death are not only sadness, hurt feelings, and changes in social perception (e.g., increased likelihood of interpreting ambiguous situations as threatening) but also decreased satisfaction of four fundamental human needs: belonging, control, self-esteem, and meaningful existence. Low performance in studies, no future goals, self-disbelief, and frequent sick (Wang et al., 2024).

Q11: Are you aware of those impacts?

-Yes

-No

Section 4: Civic Responsibility

Civic engagement refers to taking part in volunteer activities through working with others within social organizations or communities to achieve social good (Zukin et al., 2006; Hsu et al., 2021). Civic responsibility is one's feeling about one's personal and social responsibility for helping those people in need. The person with civic responsibility preferred helping others who needed it (Bresinger et al., 2014; Hsu et al., 2021).

Q12: Do you think social death is something personal, or is it something that requires community support?

-Personal

-Requires community support

-I need to learn more about social death concept to answer this question

Q13: Do you think, as an adult learner, you can do something to reduce the risk of social death?

-Yes I can

-No I cannot

Q14: Which of the following options is among your concerns that reduces the likelihood of participation as a learner for the topics encompassing social death education and prevention strategies? (please choose up to 3 concerns)

-Lack of individual level awareness about the social death phenomenon

-Lack of interest among learners to learn more about it

-Belief in social death as untreatable condition

-Belief in social death will never develop in yourself (it never happens to be belief)

-Fear of being diagnosed as socially dead after learning more about the concept and experiencing stigmatization by others.

Section 5: External Support/ Available Information

Q15: Have you been provided with general information about social death before?

-Yes

-No

Q16: Have you been provided with information about social death in your own language before?

-Yes

-No

Q17: Do you think there is a need to have more information about the social death phenomenon?

-Yes

-No

With the social death awareness campaign, the CARE project aims to enhance trust and cohesion in society, emphasizing that educators and employers take responsibility for supplementing inclusion indicators that impend adult learners' expected productive careers and community engagement efforts.

Q18: Do you think social death awareness campaigns can help you to learn more about the social death phenomenon?

-Yes

-No

Q19: What do you prioritize within the content of social death awareness campaigns?
Please choose the 3 most important ones.

- Definition of social death
- Development of social isolation schema
- Symptoms, impacts, and perpetrators
- Intervention strategies
- Recommendations on how to deal with social death
- Ability to recognize the existence of social death